

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

1
2

בפני כבוד השופטת יוכבד גרינוולד-רנד

התובעים:

1. אשר שחר
2. אירית שחר
ע"י עוה"ד ד"ר יאיר שיבר ו/או אבידן גלובינסקי
ו/או דורון שיבר

נגד

הנתבעת:

היועץ המשפטי לממשלה
ע"י עו"ד אורלי לוי מנצור
פרקליטות מחוז תל אביב- אזרחי

פסק דין

3
4
5
6
7
8
9
10
11

"מה אברך לו, במה יבורך?
זה הילד העלם הרך.
הנער הזה עכשיו הוא מלאך.
לא עוד יברכוהו, לא עוד יבורך.
אלוהים, אלוהים, אלוהים
לו אך ברכת לו חיים".
(רחל שפירא)

העובדות הצריכות לענייננו

1. התובעים שבפני הם הוריו השכולים של סרן עמרי שחר ז"ל, שנפל ביום 27.6.12, בהיותו בן 25 שנים בלבד ("עמרי", "המנוח").
2. שעות מספר לאחר שקדרו שמיו של עמרי, נשאבו לבקשת הוריו תאי זרע מגופתו והם מאוחסנים כיום בבית החולים "אסף הרופא".
3. התובעים, הוריו של עמרי, עותרים לבית המשפט בבקשה כי יותר להם לעשות שימוש בזרעו של בנם, לצורך הפרייתו באמצעות תרומת ביצית, שלאחר הפרייתה תושלל ברחמה של אם פונדקאית אשר תלד את התינוק.
4. עוד הם מבקשים מבית המשפט, כי יתיר להם לגדל בעצמם, בביתם, את הילד שעתיד להיוולד כתוצאה מהליך זה, ללא מעורבות הורה ביולוגי. זוהי הסוגיה שבפני.

22

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

5. עמרי לא הותיר אחריו כל צוואה, ביולוגית, או אחרת.
6. ספיר אשכנזי תבדל"א, בת זוגו של עמרי בשלוש שנותיו האחרונות, הודיעה כי היא אינה מעוניינת להרות מזרעו ואולם היא תומכת בבקשת הוריו.
7. ענבר ולוטס, שתי אחיותיו של עמרי, תומכות אף הן בבקשת הוריהן בכל לב, וכפי שעולה מחוות דעת המומחים שבפני, הן חשות עצמן מחויבות לעניין זה.
8. הבקשה שבפני היא תקדימית וטרם נדונה עד היום בפסיקה, התשובה עליה אינה משפטית גרידא, אלא מעוררת שאלות רבות הן מתחום החוק, המשפט והרפואה, אך בד בבד גם מתחום המוסר, האמונה והערכים.
9. הוא שנאמר בע"א 391/80 לסרסון נ' שיכון עובדים בע"מ, פד"י לח (2) 237 :
10. **"שאין מערכת משפטית יכולה להתפרנס מגופו של הדין בלבד. גופה של מערכת זקוקה היא לנשמה, ויש אף לנשמה יתרה: נשמה זו תימצא למערכת המשפט בדמותן ובצלמן של נורמות ערכיות שונות".**
9. **בנסיבות אלה, ברור כי ההכרעה בעניין שבפני, תאזן בין העיקרון הקדוש והנעלה מכל של טובת הילד אשר מפניו יידחו כל יתר העקרונות, זאת מחד, אל מול רצון התובעים, זכותם וכבודם, מאידך. הכל תוך שמירה על שלטון החוק ושמירה על האינטרסים של הקטין העתיד להיוולד וכפי שהבעתי עמדתי בעניין זה בפרוטוקול הדיון מיום 9.12.15, עמ' 47, שורות 6-1 :**
17. **"... כל השיקולים לעומת טובת הילד... אם אני אקח את כל השיקולים יחד ואני אכמת ואאגד אותם ואצטרך לחלק את 100 אחוז של השיקולים, טובת הילד תמיד תהיה יותר ממחצית והיא תמיד תהיה שקולה כנגד כל השיקולים האחרים".**
20. בהקשר זה ראה ד"ר יוסי גרין, "ההולדה לאחר מיתה: הרהורים על מאבק זכויות בין החיים, המת והיילודים העתידיים", מאזני משפט ד, תשס"ה, 469-470 :
22. **"בכל החלטה שהיא פרי איזון בין אינטרסים מתחרים, צפויה נקודת האיזון להשתנות מאדם לאדם, מחברה לחברה ומתקופה לתקופה... ההנחה הרביעית היא, כי זכותו של כל ילד, שהחברה לתוכה הוא צפוי להיוולד, תעשה כל אשר לאל ידה כדי להבטיח לו לגדול במסגרת משפחתית רגילה, חמה והרמונית..."**
10. בתיק זה הוגשו חוות דעתם של המומחים הבאים :
- א. ד"ר יובל רווה, מטעם התובעים, בתחום הפסיכיאטריה של הילד והמתבגר.
- ד"ר רווה נפגש עם התובעים ועם אחיותיו של עמרי ואת התרשמותו הוא הביע בחוות דעתו.
- ב. פרופ' אביעד הכהן, מטעם בית המשפט, בתחום המשפט העברי.
- פרופ' הכהן לא נפגש עם התובעים ולא התרשם ממסוגלותם ההורית ולכן חוות דעתו בתיק היא בסוגיה העקרונית שבפנינו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ג. **פרופ' שמשון רובין**, מטעם בית המשפט, בתחום הפסיכולוגיה הקלינית והתמודדות
2 עם אובדן ושכול.
- 3 פרופ' רובין נפגש עם התובעים ועם אחיותיו של עמרי ואת התרשמותו הוא הביע
4 בחוות דעתו.
- 5 ד. **ד"ר רות זפרן**, מטעם בית המשפט, בתחום הדין המצוי.
6 ד"ר זפרן לא נפגשה עם התובעים ולא חיוותה דעתה בעניין מסוגלותם ההורית ולכן
7 חוות דעתה בתיק היא בסוגיה **העקרונית** שבפנינו.
- 8 ה. **תסקיר השירות למען הילד**. עורכות התסקיר נפגשו עם התובעים ועם אחיותיו של
9 עמרי ואת התרשמותן הן הביעו בחוות דעתן.
- 10 המומחים המנויים לעיל נחקרו על ידי ב"כ הצדדים.
- 11 ו. **פרופ' אסא כשר**, מטעם התובעים, בתחום האתיקה.
12 פרופ' אסא כשר נחשב למומחה בעל שם בינלאומי בתחומי האתיקה והמוסר,
13 פילוסופיה והיסטוריה של עם ישראל.
14 משלא נחקר המומחה על ידי ב"כ הנתבעת, אני מקבלת חוות דעת זו כלשונה.
- 15 **בעניין חוות הדעת והתסקירים שהוגשו לעיוני עוד יורחב בהמשך. ואולם בקליפת אגוז אציין**
16 **כבר עתה, כי עמדות המומחים ואנשי המקצוע, מתחלקות לשני מחנות:**
- 17 **מחנה המתנגדים**: הגורסים כי היעדרות לבקשת התובעים שבפני תפגע בטובת הילד, תגזור
18 עליו "יתמות מתוכננת" ותביא להולדת ילד פגיע ביחס לילדים במשפחות נורמטיביות.
19 עוד חוששים המתנגדים מהפיכת הילד ל"אנדרטה חיה" לאביו המת ומכך שבהתממש הסיכון
20 שהילד לא ימלא אחר הציפיות שנתלו בו, הוא יעורר רגשות שליליים מצד הוריו.
21 בנוסף, מעלים המתנגדים את החשש, כי היעדרות לבקשה תוביל ל"מדרון חלקלק" ותפתח
22 פתח להצפת בתי המשפט בבקשות של בני משפחה מדרגות שונות להפריית זרע קרובם וגידול
23 הילד ללא נוכחות הורה ביולוגי, כל זאת כאשר החקיקה הקיימת אינה מאפשרת מצב זה.
- 24 **מחנה התומכים**: הגורסים כי אין פסול באופן שבו בוחרים התובעים להתמודד עם השכול
25 ובבקשתם להעמיד צאצאים לבנם המנוח ולגדלם כשלהם.
26 לשיטתם של התומכים, עדיפה הבאת חיים לעולם מאי הבאתם.
27 התומכים דוחים את החשש מהפיכת הילד שעתידי להיוולד ל"אנדרטה חיה" וזאת נוכח
28 העובדה שהילד עתיד להיוולד לתוך סביבה החפצה בהיוולדו, תומכת, אוהבת, מחבקת ובעלת
29 יכולות הוריות מצוינות לגדלו באופן מיטבי.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 בהקשר זה טוענים התומכים כי בהיעדר הסדרה חקיקתית, על בית המשפט להתערב ולפסוק
2 בהליך זה.
- 3 על עמרי
- 4 11. עמרי נולד ביום י"א באייר תשמ"ז 10.5.87 בכפר סבא, בנם הבכור של התובעים, אירית
5 ואשר, אח בכור לענבר ולוטם.
- 6 12. ביום 27.6.12 הכה השכול במלוא עוצמתו ואכזריותו בבית משפחת שחר בכפר סבא, עת
7 התדפק קצין העיר על דלת ביתם והודיעם כי הנורא מכל קרה ופתיל חייו של בנם האהוב,
8 עמרי, נגדע באחת, בתאונת דרכים.
- 9 13. בו ביום התייצב באולמי, התובע, אביו של עמרי, מר אשר שחר, ולבקשתו ניתן צו לשאיבת
10 זרע מהמנוח. תאי הזרע מופקדים כיום בבנק הזרע של בית החולים "אסף הרופא".
- 11 14. אין מיילים לתאר את עומק התהום שאליה נפלו ההורים והאחיות, שבאחת, הצטרפו לאותה
12 משפחה נוראה מכל, "משפחת השכול".
- 13 15. בני המשפחה יכאבו את מותו של הבן שלא ישוב עוד, כל עוד נשמתם באפס וגם עשבי הזמן
14 שגבהו, אין ביכולתם לכסות את חלקת הזיכרון או להקהות את עוצמת הכאב.
- 15 16. כפי שמספרים עליו בני משפחתו, עמרי היה ילד נבון, יפה תואר ואהוב, צנוע, אדיב ובוגר
16 מאוד, בעל יוזמות ורעיונות חדשים, שאהב להאזין למוזיקה ולבלות עם חבריו וששמחת
17 החיים שלו והאהבה לרעיו סבבו אותו בכל עת.
- 18 17. עמרי התגייס ב- 12.3.2006 לקורס חובלים ושירת בשירות קבע בחיל הים, כמו סבו ושני
19 הוריו לפניו.
- 20 18. לדברי אוהביו וחבריו, עמרי היה בן, את, נכד, בן זוג וחבר למופת וקשריו עם בני משפחתו,
21 הגרעינית והמורחבת, היו חמים וקרובים ביותר. עוד מסופר על עמרי, כי הוא היה קצין
22 מצטיין ולוחם אמיץ, ויחד עם זאת היה אנושי והילך קסם על כל סובביו. עמרי הצטיין
23 בתפקידיו השונים בצבא ואף קיבל ביום העצמאות האחרון לחייו את אות מצטיין הרמטכ"ל.
- 24 19. בתפקידו האחרון פיקד עמרי על סירת 'בזק', האמונה על הביטחון השוטף בגזרת עזה,
25 ובתפקיד זה הספיק לשרת ארבעה חודשים, עד שכבה נרו, בדמי ימיו.
- 26 20. בשלוש השנים האחרונות לחייו, ניהלו עמרי ובת זוגו ספיר אשכנזי, מערכת יחסים זוגית,
27 ומכל העדויות שבפני, כפי שיפורט, עולה כי השניים תכננו עתיד משותף, לרבות נישואין,
28 הולדת ילדים והקמת משפחה. מערכת היחסים בין ספיר לבני משפחתו, אחיותיו והוריו,
29 היתה חמה וטובה, ונשארה כזו עד עצם היום הזה, למעלה מ-4 שנים לאחר נפילתו.
- 30 21. כאמור, בן 25 שנים בלבד היה סרן עמרי שחר בנופלו, ביום ז' בתמוז תשע"ב, 27.6.12. הוא
31 הובא למנוחות בבית העלמין הצבאי בכפר סבא.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הפריית זרעו של המת- ההסדר המשפטי- הנחיות היועמ"ש משנת 2003
- 2 22. ראשית יובהר, כי כבר הוכרע בפסיקה, שזרעו של המנוח אינו קניין הניתן להורשה.
- 3 בעניין זה ראה תמ"ש 31344-09-13 :
- 4 "זרעו של המנוח אינו קניין הניתן להורשה... ואכן, במשפט הישראלי אופן ההסדרה
5 של השימוש בתאי זרע של אדם שנפטר נקבע בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה
6 לפיהן, בין היתר, שימוש בתאי זרע של אדם שנפטר מבוססת על הנחה בדבר רצונו
7 המשוער".
- 8 23. בחוות הדעת שהוגשה לעיוני, סוקרת ד"ר זפרן את הדין המצוי הרלוונטי לענייננו :
- 9 א. נטילת זרע מן המת אינה מוסדרת בחוק, אלא בהנחיות היועמ"ש מספר 1.2202 מיום
10 א' חשון התשס"ג, 27.10.03 בנושא נטילת זרע לאחר מוות ושימוש בו ("ההנחיות",
11 "הנחיות היועמ"ש").
- 12 ב. עמדת היועמ"ש, כפי שעולה מההנחיות היא, כי קבלת אישור להשתמש בזרעו של
13 המנוח תיעשה על ידי בית המשפט, לבת זוגו של המנוח, תוך מתן משקל לרצונו
14 המשוער של המנוח להביא ילדים לעולם בכלל ולאחר מותו בפרט, על סמך נסיבותיו
15 הקונקרטיות של המקרה ועל סמך עדויות האנשים הקרובים לו.
- 16 ג. לעניין הורי הנפטר, כך קובעות הנחיות היועמ"ש, הרי שאין להם כל זכות או מעמד
17 חוקי בסוגיית שימוש בזרע בנם לאחר פטירתו.
- 18 ד. סעיף 6 לחוק תרומת ביציות, התשע"ב – 2010, הקובע כי לא תבוצע השתלת ביציות
19 אלא בגופה של נתרמת או בגופה של אם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת
20 עוברים לפי חוק ההסכמים.
- 21 ה. סעיף 2 לחוק ההסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996,
22 הקובע את התנאים להתקשרות בהסכם.
- 23 24. עוד טוענת ד"ר זפרן, כי המחוקק קבע מפורשות, כי אין מקום לתרומת ביצית ולהליך
24 פונדקאות בעובדות המקרה שבפנינו.
- 25 25. בנסיבות אלה, כך לשיטתה של ד"ר זפרן, גם אם יותר השימוש בזרעו של עמרי, הרי שעל פי
26 הדין הקיים לא ניתן יהיה לעשות בו שימוש בישראל.
- 27 26. עוד מטעימה ד"ר זפרן בהקשר זה, כי אמנם אין מניעה חוקית ליטול את הזרע ולתור אחר
28 תרומת ביצית בחו"ל ואולם בהיעדר זיקה גנטית בין התובעים לבין הילד שעתידי להיוולד,
29 היא קושי של ממש להעניק לקטין מעמד של אזרח בישראל.
- 30 27. מכל האמור לעיל, גורסת ד"ר זפרן, היענות לבקשה שבפני משולה להנחת מכשול בפני עיוור
31 ולכן יש להימנע מהיעתרות לה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 כאן אני רואה לנכון להדגיש, כי הפריית זרעו של מת ברחמה של אם ביולוגית מיועדת, והבאת
2 ילדיו של מנוח לעולם לאחר פטירתו וגידולו באמצעות האם הביולוגית, כבר הפכו לרווחות
3 במקומותינו ויש לראות משוכה זו, ככזו שכבר נעברה ולכן לא ארחיב הדיון אודותיה.
- 4 29. כאמור לעיל, החידוש שבפני הוא במשאלת ליבם של התובעים, הורי המנוח, לגדל בעצמם
5 ובביתם את הילד שעתיד להיוולד לאחר תהליך של תרומת ביצית ופונדקאות, ללא מעורבות
6 האם הביולוגית.
- 7 **טענות התובעים - ההורים**
- 8 30. לטענת התובעים, בשנים האחרונות רבו הפניות של בנות זוגם והוריהם של נפטרים, בבקשות
9 לשאיבת זרע מיקריהם והפרייתו וגם במקרים שבהם המנוח לא נתן הסכמה מפורשת
10 להפריית זרעו, אימץ בית המשפט את עמדת היועמ"ש שלפיה "ראוי ללכת בנתיב ההנחה
11 הבסיסית שאדם מעוניין בדרך כלל בהמשכיות ובהקמת זרע גם לאחר מותו, כאשר בת זוגו
12 מעוניינת בכך, אלא אם הביע אותו אדם התנגדות מפורשת או משוערת נגד המשכיות זו".
- 13 31. לפיכך, כך לשיטת התובעים, אין כל מניעה להיעתר לבקשתם, בעיקר נוכח העובדה שרצונו
14 המשוער של המנוח להביא ילדים לעולם, שבהיעדרו יגודלו על ידי הוריו, אינו שנוי במחלוקת
15 ולא נסתר.
- 16 32. מטעמים התובעים וטוענים, כי לחברה הישראלית יש אינטרס ממשי בהולדה ולצורך כך היא
17 מקצה משאבים רבים. גם נושא הנצחת המת, כך לשיטת התובעים, הוא יסוד חשוב במסורת
18 היהודית ישראלית.
- 19 33. בהקשר זה טוענים התובעים כי לאור העובדה שבנם המנוח היה קצין מצטיין בחיל הים,
20 שקיפח את חייו בגיל כה צעיר במהלך שירותו הצבאי ולמען המדינה, ראוי היה שהמדינה לא
21 תתנגד לעתירת הוריו להעמיד לו צאצאים מזרעו שיהוו לו דור המשך.
- 22 34. לשיטתם של התובעים, בחוק הישראלי קיימת לאקונה בנושא זה ולא הסדר שלילי ולאקונה
23 זו יש להשלים בהתאם לעקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של מורשת ישראל.
- 24 35. בהקשר זה טוענים התובעים, כי עמדת המדינה מתבססת על חוות דעת היועמ"ש משנת 2003
25 ואולם היא אינה מתאימה למציאות העכשווית ולראיה, היא כבר נפרצה לא אחת ואף
26 הנתבעת הודיעה במהלך ניהול ההליך, כי היא מוכנה לצעוד צעד נוסף מעבר לאמור בה
27 ולאפשר הפריית זרעו של עמרי באמצעות אם מיועדת, אפילו לא היתה בת זוגו.
- 28 36. זאת ועוד. טוענים התובעים כי ממילא הנחיות היועמ"ש משנת 2003 הן חסרות תוקף חקיקתי
29 או חוקי.
- 30 37. מכל מקום, כך טוענים התובעים, הנתבעת בעצמה לא דקדקה ולא עמדה בדווקנות על קיום
31 הנחיות היועמ"ש כלשונו. כך, היא סטתה מהן ברבות השנים ואיפשרה הפריית זרע הנפטר

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 באשה זרה, אשר ילדה ומגדלת את הילד שנולד כתוצאה מהליך ההפריה, ולאז דווקא באשה
2 שהיתה בת זוגו בחייו.
38. נוכח כל האמור ולאור חלוף הזמן הרב, טוענים התובעים, כי על בית המשפט לפרש בהרחבה
4 את חוק ההסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996, אשר קובע
5 כי "הזרע המשמש להפריה חוץ גופית הוא של האב המיועד, והביצית אינה של האם
6 הנושאת".
39. עוד מציינים התובעים, כי נוכח היעדר כל חקיקה מוסדרת בנושא, נוהל הליך זה תוך מינוי
7 מומחים בכל התחומים והרבדים הרלוונטיים, זאת בעוד שהנתבעת בחרה שלא למנות
8 מומחים מטעמה ואף לא חקרה את כל המומחים שהגישו חוות דעת, אלא הסתפקה בתסקיר
9 שהוגש על ידי השירות למען הילד.
10
40. כמו כן טוענים התובעים, כי גישת המחוקק הישראלי והחברה הישראלית, נבנתה על יסוד
11 ערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית ועל בסיס זכויות האדם המוקנות במשפט
12 הישראלי.
13
41. נוכח האמור, עותרים התובעים לבית המשפט שינתן צו המורה למרכז הרפואי "אסף הרופא",
14 למסור לידיהם את המבחנות המכילות את תאי הזרע של עמרי, על מנת שיעשה שימוש בזרע
15 המנוח לצרכי הפריה.
16
42. בהקשר זה מבהירים התובעים, כי נוכח העובדה שספיר אשכנזי, אינה מעוניינת להרות מזרעו
17 **ואולם היא תומכת בכל ליבה בבקשתם להפרות את זרעו של עמרי באמצעות אם פונדקאית**
18 **ולגדל את הילד בעצמם**, הרי בכוונתם לאתר תורמת ביצית ולאחר אם פונדקאית, בישראל
19 או מחוצה לה, **להבדיל מאם מיועדת** ולאחר ביצוע ההפריה, לגדל את הילד בביתם.
20
43. לטענת התובעים אם כן, אין מחלוקת בקרב המומחים שהובאו מטעמם ובקרב המומחים
21 שמינה בית המשפט, כי הם ניחנו במסוגלות הורית ובתכונות מצוינות, וכן באיתנות כלכלית
22 וביכולתם לגדל את הילד שעתיד להיוולד בסביבה מיטיבה ומיטבית, כפי שגם עולה מחוות
23 דעתו של ד"ר יובל רוה ואף מחוות דעתו של פרופ' שמשון רובין.
24
44. לטענת התובעים, הנתבעת בחרה שלא להגיש כל חוות דעת מקצועית מטעמה, למעט תסקיר
25 השירות למען הילד, שהיה מגמתו, גובש מראש ושיקף תפיסה עקרונית, שלפיה בהיעדר אם
26 ביולוגית מיועדת, אין לאפשר לתובעים לקבל את הסעד שלו הם עתרו.
27
45. מדגישים התובעים בעניין זה, כי אין בכוונתם ליצור "זכר" או "גלעד" לבנם המנוח, והקשר
28 הגנטי בינם לבין התינוק שייולד, הוא ברור מאליו.
29
46. עוד מוסיפים התובעים, כי בהיותם יורשיו על פי דין של המנוח, הם גם הבעלים של זרעו ולכן
30 הם זכאים לקבל את המבחנות לבעלותם ולחזקתם ולעשות בזרע כרצונם.
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לעניין החשש מיצירת "מדרון חלקלק", טוענים התובעים כי דווקא גישה העקרונית של
2 המדינה, היא היוצרת סכנה זו, שכן כל עוד בית המשפט בוחן כל מקרה לגופו, זו אינה סכנה
3 ממשית.
- 4 נוכח כל האמור, עותרים התובעים לבית המשפט, כי יורה כדלקמן:
5 א. ינתן צו לבית החולים "אסף הרופא", למסור להם את הזרע שנשאב מהמנוח.
6 ב. ינתן צו המאפשר לתובעים לעשות שימוש בזרע בנם המנוח, עמרי, לצורך הפריה.
7 ג. תינתן להם האפשרות לפנות בישראל או בחו"ל לאשה, לצורך קבלת תרומת ביצית או
8 ביציות ולפנות לאישה אחרת שתשמש אם פונדקאית.
9 ד. תינתן להם האפשרות לגדל בעצמם ובביתם, את הילד שעתידי להיוולד.

10 טענות הנתבעת- המדינה

- 11 49. לטענת הנתבעת, הנחיות היועמ"ש גובשו לאחר דיונים מעמיקים שהתקיימו במשרד
12 המשפטים.
- 13 50. נקודת המוצא של הנחיות היועמ"ש, כך לשיטתה של הנתבעת, היא קיומו של רצון משותף
14 של שני בני הזוג להוליד ילד ולגדלו.
- 15 51. לפיכך, נושא נטילת זרע לאחר המוות, נשען על שני יסודות מרכזיים: כיבוד רצון הנפטר מחד
16 ורצונה של בת הזוג בהמשכיות מנגד, כאשר בכל מקרה שבו לא הובע רצונו של הנפטר
17 מפורשות, יש לבחון את רצונו המשווער.
- 18 52. לעניין מעמדם של גורמים אחרים פרט לבת הזוג, טוענת הנתבעת, כי ההנחיות קובעות כי
19 כשם שלקרובים אחרים של המנוח אין כל אפשרות להתערב בהחלטה אינטימית של הבאת
20 ילדים לעולם בחייו, הרי ככלל אין ליתן לקרובי המנוח, לרבות הוריו, להתערב ולפעול באופן
21 אקטיבי להבאת ילדים מזרעו של המנוח, לאחר מותו.
- 22 53. אמנם מציינת הנתבעת, כי במהלך השנים הגיעו לפתחם של בתי המשפט לענייני משפחה, גם
23 בקשות של הורים שבנם המנוח נפטר בעת שלא היתה לו בת זוג קבועה בחייו, לאפשר להם
24 לעשות שימוש בזרע בנם, על מנת להפרות בו אישה זרה. אולם, מטעמה הנתבעת, בתיקים
25 אלה נטען כי רצונו של המנוח היה בהבאת ילדים לעולם, גם לאחר מותו וגם מאישה שלא
26 הכיר בחייו ובכל מקרה מדובר היה תמיד על הפריית זרע המנוח באמצעות אם שתהרהר מזרעו
27 ותגדל בעצמה את הילד העתידי להיוולד, כך שלילד זה יהיה הורה ביולוגי אחד לפחות.
- 28 54. לפיכך, כך לשיטת הנתבעת, ההנחיות לא כוונו למקרים שבהם מעוניינים ההורים השכולים
29 להביא לעולם ילד מזרעו של בנם המנוח באמצעות אם פונדקאית, על מנת שיוכלו לגדלו כבנם
30 והיעתרות לבקשה זו מהווה יישום מסוכן ומרחיק לכת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 55. לשיטתה של הנתבעת, כל עוד סוגיית הפריית זרעו של מנוח היתה ראשונית ודובר במקרים
- 2 בודדים בלבד, העמדה היתה כי אין להסדיר את הנושא בחקיקה וניתן להסתפק בהנחיות
- 3 היועמ"ש, שנתמכו גם על ידי המלצות ועדת מור יוסף.
- 4 56. ואולם, נוכח העובדה כי מאז רבו הבקשות לעשות שימוש בזרעם של נפטרים, הרי חקיקה
- 5 בנושא של שימוש בזרע, נמצאת בתוכנית העבודה של משרד הבריאות לשנת 2016.
- 6 57. זאת ועוד. טוענת הנתבעת כי בקשה זו אף עומדת בניגוד להוראות סעיף 2 לחוק ההסכמים
- 7 לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996, הקובעות כי הסכם להולדת
- 8 יילוד, יכול שייחתם רק בין אישה נושאת לבין הורים מיועדים.
- 9 58. בנסיבות אלה, כך גורסת הנתבעת, הזכאות לביצוע הליך פונדקאות בישראל נתונה לאיש
- 10 ואישה שהם בני זוג ולא לקרובים אחרים של בעל הזרע.
- 11 59. בהקשר זה טוענת הנתבעת, כי התובעים אינם עונים על אף אחת מהזיקות: לא זיקה
- 12 ביולוגית, לא זיקה גנטית, לא זיקה של נשיאת הריון ואף לא זיקה לזיקה.
- 13 60. ועוד אליבא דהנתבעת, המנוח לא השאיר צוואה המביעה את רצונו המפורש לשימוש בזרעו
- 14 לאחר מותו, קל וחומר ביחס לשאלה האם היה רצונו שביציות של אשה זרה שאינה בת זוגו
- 15 יופרו בזרעו, במסגרת הליך פונדקאות, כשהוריו הם אלה שיגדלו את התינוק.
- 16 61. אכן, מודה הנתבעת, יתכנו מקרים מצערים שבהם בשל אי יכולת של ההורים הביולוגיים
- 17 לגדל את ילדם, הוא נמסר לגידול על ידי מי שאינם הוריו הטבעיים. ואולם, מדובר במקרים
- 18 שבהם הילד כבר נולד ולכן נותר לבחון את השאלה אצל מי עדיף לו לגדול. ואולם המקרה
- 19 שבפנינו עוסק בילד שטרם נולד ולכן שונה מקרה זה ממקרים שבהם נמסרים ילדים לאימוץ.
- 20 62. מכל מקום, מעלה הנתבעת את החשש, כי היעדרות לבקשת ההורים שבפני, תרחיב את מעגל
- 21 הזכאים לבקש לעשות שימוש בזרע מבת הזוג, בצורה לא מבוקרת, מסוכנת שסותרת את
- 22 תקנת הציבור.
- 23 63. לשיטתה של הנתבעת, היעדרות לבקשת התובעים אף אינה עולה בקנה אחד עם טובת הקטין
- 24 אשר עתיד להיוולד בעתיד, שיוולד ללא כל הורה גנטי ביולוגי ויגודל תוך "דילוג" על דור
- 25 ההורים.
- 26 64. בהקשר זה מוסיפה הנתבעת וטוענת, כי נותרה תלויה ועומדת ללא מענה השאלה, מי יוגדרו
- 27 כהורי הקטין ומה יהיה מעמדם החוקי של התובעים ביחס אליו.
- 28 65. לסיכום, כך טוענת הנתבעת, עמדתה בתיק זה היא עקרונית ומושתתת על שיקולים של
- 29 מדיניות משפטית ראויה, נוכח הליך החקיקה הצפוי ובהתאם לעמדת הממשלה המסתמנת
- 30 בהליך חקיקה זה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 66. בנסיבות אלה, הנתבעת אינה סבורה כי יש מקום להביא חוות דעת מומחים שיעסקו בסוגיות
2 של ערכים, שכול, אתיקה ומוסר, אלא המדובר בהכרעה משפטית חברתית, המערבת
3 שיקולים מתחומים שונים ובהם טובת הילד אשר ייוולד ללא הורים.
- 4 67. מטעימה הנתבעת בהקשר זה, כי אין בעצם העובדה שלא הוגשו חוות דעת מומחים מטעמה,
5 או שלא נחקרו המומחים או התובעים על ידה, כדי להחליש מהתנגדותה לבקשה.
- 6 **חוות דעת המומחים, לרבות תסקיר השירות למען הילד**
- 7 68. כבר עתה אציין, כי מצאתי מקום לקבל את חוות דעתו של המומחה מטעם התובעים (ד"ר
8 רווה) וחוות דעת המומחים הנוספים (פרופ' כשר, פרופ' רובין, פרופ' הכהן) אשר תמכו
9 בבקשת התובעים, תוך הדגשת המסוגלות ההורית הטובה של התובעים וטובת הילד העתיד
10 להיוולד ותוך ציון העובדה כי הדבר עולה בקנה אחד עם האתיקה והמשפט העברי.
- 11 69. עיינתי והקשבתי ברוב קשב לחוות דעתן ועדויותיהן של ד"ר זפרן ועו"ס השירות למען הילד
12 הגב' חנה בן ארני, אשר תמכו בעמדת הנתבעת שלפיה הבקשה אינה עולה בקנה אחד עם
13 המדיניות המשפטית העקרונית והמצב החוקי הקיים, אולם לא שוכנעתי בכך.
- 14 70. **תסקיר השירות למען הילד** מיום 2.7.14, צייר תמונה חיובית ביותר לגבי משפחת התובעים
15 ותפקודם, הדגיש את היות המשפחה חמה ואוהבת, את הקשרים המושקעים בין ההורים ובין
16 הבנות, את הרגישות והתמיכה, ואת קשרי המשפחה החמים עם המשפחה המורחבת ועם
17 חברים קרובים רבים.
- 18 71. עם זאת, המלצת התסקיר היא שלא להיעתר לבקשה, בנימוקים הבאים: הבקשה אינה עולה
19 בקנה אחד עם טובתו של הילד העתיד להיוולד, התובעים מתקשים להשלים עם אבדנו של
20 עמרי ולהפריד רגשית בין הילד החי לילד המת ובין הצורך בהמשכיות לבין הצרכים
21 הבסיסיים של הילד, לתובעים אין יכולת להתמודד עם המצב המורכב והמיוחד, מדובר בילד
22 שייוולד ללא הורים ביולוגיים, אלא לתוך מצב מבלבל שבו סבו וסבתו, הם למעשה הוריו.
- 23 72. אציין, כי אכן, נקודת המוצא היא כי ככלל, התסקיר הוא אמצעי מרכזי, חשוב ומשמעותי,
24 במסכת הראיות שבפני בית המשפט.
- 25 73. יחד עם זאת, כבר נפסק לא אחת, כי אין בית המשפט משמש "חותמת גומי" לעמדת פקידת
26 הסעד, וכמוה כהמלצה אשר יש ליתן לה משקל רב ביותר, **אך לא מכריע**.
- 27 74. בנסיבות הספציפיות של המקרה שבפני ולאחר שבחנתי את כל הנתונים ושמעתי את כל
28 העדויות, לרבות עדויות המומחים, העדפתי את המלצות חוות דעתם של המומחים פרופ'
29 כשר, פרופ' רובין, פרופ' הכהן וד"ר רווה, על פני המלצות התסקיר, ויוסבר.
- 30 75. השרות למען הילד, הפועל במסגרת משרד הרווחה, מוסמך לפעול בנושאי אימוץ בישראל
31 מכוח חוק אימוץ ילדים, תשמ"א 1981, כאשר במצב הדברים הרגיל, האוכלוסיות שאיתן

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 באות עובדות השירות למען הילד במגע, הן ילדים שנולדו או עתידים להיוולד מהריונות בלתי
2 רצויים בד"כ מחוץ לנישואין, אימותיהם של ילדים אלה, משפחות מאמצות ומשפחות
3 המועמדות לאמץ.
- 4 76. בהקשר זה ציינה בהגינותה, העו"ס חנה בן ארי, כי מבין כל המשפחות שפנו לשירות למען
5 הילד בבקשה לאמץ ילדים, 10 משפחות בלבד היו משפחות שכולות, כך שאין לה היכרות
6 מעמיקה עם משפחות שכולות ועם הטיפול בהן. עוד היא העידה כי היא אינה מומחית בתחום
7 ההתמודדות עם האבל והשכול, אלא הניסיון המקצועי בן 30 השנים שאותו היא צברה, הוא
8 בנושאי אימוץ.
- 9 77. כמו כן העידה בפני הגב' בן ארי, כי זוהי לה הפעם הראשונה שהיא נדרשת לכתוב תסקיר
10 בנושא השימוש בזרעו של נפטר, וכי "המומחיות שלנו היא בבחינת מתן המלצות במצבים
11 של בקשות לאימוץ ו/או הכרה בהורות שאינה ביולוגית..." (ראה בפרוטוקול הדיון מיום
12 10.12.15).
- 13 78. בסופו של יום, השתכנעתי כי העמדה המובאת בתסקיר השירות למען הילד, הוא תסקיר
14 המביע עמדה עקרונית, שלפיה כל מקרה שבו אין הורה ביולוגי (אחד לפחות) שיגדל את הילד,
15 לא יומלץ וזאת מבלי להתמודד לעומק ובצורה יסודית ואמיצה, עם נסיבות המקרה הספציפי
16 שבפנינו.
- 17 וכפי שהעידה בפני בהגינותה, הגב' בן ארי, בפרוטוקול הדיון מיום 10.12.15:
- 18 "ש. זאת אומרת, לשיטתך, למשפחת שחר בחיים לא תסכימי שהם יקבלו את
19 תרומת הביצית. לא תמליצי כי בזה בהכרח אמא מגדלת.
20 ת. נכון.
21 ש. מה שאת אומרת, כל מקרה שיגיע אלי דומה למשפחת שחר שבו לא תהיה אמא
22 מגדלת, מבחינתנו בלי להתייחס למקרה הקונקרטי, התשובה היא עקרונית. אני
23 בראיית עולמי אומרת לא.
24 ת. הניסיון המקצועי שלי".
- 25 79. מאידך, המומחים שמונו מטעם בית המשפט, כמו גם המומחים מטעם התובעים, נבחרו
26 בקפידה בזכות התמקצעותם והתמחותם בהיבטים הספציפיים של המקרה המיוחד שבפני
27 והיותם בעלי ניסיון וידע נרחב ומקיף בתחומי הפסיכולוגיה והפסיכיאטריה של הילד,
28 ההתמודדות עם אבל ושכול, האתיקה והמשפט העברי, על כל הרזולוציות ועל כל המשתמע
29 מכך. על כן מצאתי לנכון ליתן משקל מכריע להמלצות חוות דעתם.
- 30 80. מסקנות חוות דעתם של מרבית המומחים כאמור, למעט חוות דעתה של ד"ר זפרן, אינן
31 תומכות במסקנת התסקיר ובטענות הנתבעת.
- 32 81. לא זו אף זו. עם כל הכבוד לעורכות התסקיר, העוסקות שנים רבות בתחום האימוץ, וכפי
33 שבית המשפט כבר ציין במהלך הדיונים, הרי קיים הבדל עקרוני בין תיקי אימוץ ובין המקרה

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הספציפי שבפני. לכן, החלטתי לבכר את המלצות חוות הדעת של המומחים המקצועיים
2 שהוגשו וליתן להן משקל ראייתי רב ביותר, על פני המלצות תסקיר השירות למען הילד.
3 82. זאת ועוד. אינני מקבלת את טענת הנתבעת, שלפיה מדובר בעמדה עקרונית ולכן מתייתר
4 הצורך בהבאת חוות דעת מטעמה ובחקירתו של פרופ' אסא כשר. בהמשך ינתן המשקל
5 הראוי לעמדה זו.
6 83. ההפך הוא הנכון. מדובר בסוגיה תקדימית, בעלת חשיבות ראשונה במעלה וראוי היה
7 שיושקעו משאבים ומאמצים רבים בתמיכת טענותיה וביסוסן באופן מקצועי ומעמיק, תחת
8 אחיזה בקרנות מזבח "המדיניות העקרונית".
9 84. אני סבורה כי להימנעות זו יש משקל ראייתי ובהקשר זה יש להפנות לדיני הראיות.
- 10 עמדת המשפט העברי
- 11 85. פרופ' הכהן בחוות דעתו, מדגיש את מצוות קיום רצון המת, וגורס כי הנחת היסוד בדבר רצונו
12 של האדם הסביר להותיר אחריו דור המשך, בין באמצעות בת זוגו מחיים ובין באמצעים
13 אחרים, עולה בקנה אחד עם "מורשת ישראל" במובנה הרחב, ומפנה בעניין זה לגישתם של
14 חלק מחכמי ההלכה, המתירים בנסיבות מיוחדות, הבאת ילדים לעולם בדרך 'מלאכותית',
15 ובמשפחות שאינן 'נורמטיביות'.
16 וכך נאמר בחוות הדעת של פרופ' הכהן:
- 17 "לעניין רצונו של הנפטר חשיבות משמעותית ביותר, יש שיאמרו אפילו מכרעת,
18 לעניין השאלה מה ייעשה בגופתו או בזרעו לאחר פטירתו. 'מצווה לקיים את דברי
19 המת' כלל גדול הוא בעולמה של יהדות, הן בתורת המשפט הכללית... כלל זה היה
20 'עקרון יסודי' בדיני הצוואה במשפט הישראלי, אך לא רק בהם... יהא אשר יהא:
21 ההתחשבות ברצון הנפטר נטועה גם בכלל היסוד שלפיו 'רצונו של אדם-כבודו'.
22 מילוי רצונו של אדם, גם לאחר פטירתו, היא חלק מהאוטונומיה שלו, מזכות האדם
23 על גופו, הן מ'כבוד החיים' שלו בעודו בחייו והן מ'כבוד המת'..."
- 24 86. עוד מדגיש פרופ' הכהן בחוות דעתו, את החשיבות שבהקמת 'יד ושם', זרע, לאדם שהלך
25 לעולמו מבלי שזכה בחייו להותיר אחריו זרע של קיימא. בהקשר זה הוא מציין את חובת
26 הייבום, החלה על רווק שאחיו הלך לבית עולמו מבלי שנולדו לו ילדים ולכן על אותו רווק
27 לקחת לו את אלמנת אחיו ולהוליד עמה ילדים, והבכור "יקום על שם אחיו המת ולא ימחה
28 שמו מישראל".
- 29 87. במקרה שכזה, ברור כי האח שנפטר לא יזכה לגדל את הילד שייולד. ואף על פי כן מצווים
30 קרוביו ובראשם אחיו, להביא ילד לעולם על מנת להקים שם לאח המת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מוסיף פרופ' הכהן ומדגיש, כי החשש שמא "יימחה שמו של הנפטר מישראל" טבוע כה עמוק .88
- 2 במסורת היהודית לאורך כל הדורות, עד כדי כך שגם כאשר יש לנפטר אחים ואחיות נוספים
- 3 שיכולים להמשיך את השושלת המשפחתית, הדרישה היא "להקים שם", דווקא לאח שנפטר.
- 4 בהקשר זה מציין פרופ' הכהן, כי בהתאם למורשת ישראל במובנה הרחב, יש מקום לקבל את .89
- 5 העמדה הגורסת כי בהיות ההורים הקרובים ביותר למנוח ובהיותם בעלי זכות להקים לבנם
- 6 יד ושם, הם גם בעלי הזכות לקבוע מה ייעשה בגופתו או בזרעו.
- 7 בנסיבות אלה סבור פרופ' הכהן, כי בניגוד להנחיות היועמ"ש, המתעלמות לחלוטין ממעמדם
- 8 של הורי הנפטר, הרי על פי המשפט העברי, יש ליתן משקל ממשי לרצון ההורים ולא ברור
- 9 **מדוע ראה לנכון היועמ"ש לאיינו כליל.**
- 10 יתרה מכך, מטעים פרופ' הכהן, מקורות המשפט העברי מעניקים מעמד חשוב ביותר להורי .91
- 11 ההורים. כך למשל, בהיעדרו של אב, חלות חובת מילתו של תינוק וחובת תלמוד תורה, על
- 12 אבי האב.
- 13 ראה דברי פרופ' הכהן בחוות דעתו :
- 14 **"... גם להוריו של אדם יש זיקה, 'אינטרס' אם לא זכות ממש, בכך שילדם יותיר**
- 15 **אחריו זרע של קיימא".**
- 16 בהקשר זה מטעים פרופ' הכהן ומדגיש, כי גם בהיעדר זכויות מוקנות בחוק לסבאות, הרי אין .92
- 17 להתעלם כליל מהאינטרסים שיש להורי הורה (ובענייננו התובעים), בשימור זכר ילדם, בין
- 18 היתר באמצעות קיום צאצאיו בעולם.
- 19 **רצונו המשוער של עמרי ז"ל**
- 20 כאמור לעיל, הנחיות היועמ"ש שמות דגש על רצונו המשוער של הנפטר בהבאת ילדים לעולם. .93
- 21 פרופ' הכהן הדגיש, כי נקודת המוצא היא, כי ככלל העמדת צאצאים לאדם, שיותירו לו יד .94
- 22 **ושם** בעולם גם לאחר פטירתו, עולה בקנה אחד עם רצונו המשוער של כל אדם סביר.
- 23 עמרי ז"ל, למרבה הצער, איננו איתנו וכמו כן הוא לא הותיר אחריו כל צוואה, ביולוגית או .95
- 24 אחרת, ועל כן לא ניתן לקבל עמדתו במישרין בסוגיה.
- 25 ואולם, דמותו, אופיו ואישיותו עולים בבירור מעדויות הוריו ובת זוגו ומדברים שנאמרו על .96
- 26 ידי מקורביו, שכולם מלמדים על יצר החיים ועל שמחת החיים הכנים והאמיתיים שפעמו
- 27 בליבו, ויש בהם כדי להצביע על רצונו בהקמת משפחה ובהולדת צאצאים, שבהיעדרו, יגודלו
- 28 על ידי הוריו האהובים.
- 29 מעדותה של גב' ספיר אשכנזי עולה, כי עמרי רצה להביא ילדים לעולם ועל רצונו זה של עמרי .97
- 30 **להביא ילדים לעולם, אין הנתבעת חולקת.**

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ראה דברי ספיר אשכנזי, בפרוטוקול הדיון מיום 10.2.15, עמ' 9, שורות 21-24 :
- 2 "ת. הייתי בת זוג של עמרי משך 3.5 עמדנו להתחתן. הקשר שלי עם הוריו מצוין
3 חם ואוהב, מאז ומעולם... מאז שהכרתיו הוא רצה והיה מלא תקווה להיות אב, אני
4 בטוחה שאם הכל היה מסתדר הייתי כיום אשתו והיה לנו ילד. עמרי רצה להיות
5 אבא. כרגע במצבי הנוכחי, אני לא רוצה לקחת חלק בתהליך. במצבי כרגע."
- 6 98. הוכח בפני כי הקשר בין עמרי ובין הוריו היה קשר אמיץ וקרוב מאוד וכי התובעים היו דמויות
7 משמעותיות ודומיננטיות בחייו. הם הכירו אותו בצורה מיטבית, לקחו חלק פעיל בתכנון
8 תוכניותיו, שימשו לו אוזניים קשובות ופה מייפע והיטיבו לדעת, מפיו, מהן שאיפותיו, כיצד
9 הוא רואה את עתידו, מה הוא מקווה להשיג ולהגשים וכיצד בכוונתו להגשים את חלומותיו.
10 99. התרשמותי היא כי עמרי וספיר, שניהם סמכו מאוד על הוריו וניהלו עמם מערכת יחסים חמה.
11 כפי שעולה מהעדויות ומחוות הדעת שבפני, שוכנעתי כי לו צפה עמרי את האסון שאירע לו
12 או לו שיער בנפשו שספיר לא תהיה אם ילדיו, ובמידה וניתנה בידו הבחירה, היה מביע את
13 רצונו כי הילדים שיוולדו מזרעו לאחר מותו, יגודלו על ידי הוריו.
- 14 100. כמו כן אני מקבלת את טענת התובעים, כי נוכח העובדה שעמרי היה צפוי לשרת שירות קבע
15 ארוך שנים בחיל הים וצפויה היתה לו קריירה צבאית מזהירה, שבגינה עתיד היה להיעדר
16 מהבית לעיתים קרובות, היתה הסכמה בין כל בני המשפחה, לרבות הוריה של ספיר, כי
17 התובעת, אמו של עמרי (ולא אמה של ספיר, או מטפלת, או אישה זרה בתשלום), היא
18 שתתגייס לסייע בגידול ילדיו של עמרי, תוך הבנה כי הם עתידים לשהות חלק ניכר מזמנם
19 בביתם.
- 20 וכך הצהיר התובע בתצהיר עדותו הראשית :
- 21 "בשיחות נפש שהיו לאשתי עם עמרי ז"ל הוא אמר לה פעמים רבות כי הוא חפץ
22 בילדים וכי עקב הקריירה הצבאית שלו בחיל הים הוא יודע ומקווה שילדיו יגדלו
23 בחלק מהזמן בביתנו ובמחיצתנו".
- 24 ואף התובעת הצהירה כך בתצהיר עדותה הראשית :
- 25 "בשיחות נפש שהיו לי עם עמרי ז"ל הוא אמר לי פעמים רבות כי הוא חפץ בילדים
26 וכי עקב הקריירה הצבאית שלו בחיל הים הוא יודע ומקווה שילדיו יגדלו בחלק
27 מהזמן בביתנו ובמחיצתנו".
- 28 עדויות אלה לא נסתרו.
- 29 בעניין זה אף העידה בפני אמה של הגב' ספיר אשכנזי, בפרוטוקול הדיון מיום 10.12.15 :
- 30 "ת. לגבי ספיר, אמא של ספיר אומרת שהיא עמדה לחתום עוד 9 שנים קבע, והיו
31 המון חששות. אבא לא בבית, הבן זוג שלה לא בבית, איך לגדל ילדים? היא גם היתה

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 סטודנטית למדעי ההתנהגות. איך מנהלים חיים כאלה? היא ראתה זוגות שהבעל
2 נמצא בצבא קבע ופחות שותף בגידול. וחד משמעית ההלך רוח היה של ספיר ושל
3 עמרי ושלנו ביחד עם אירית ואשר, שאירית ואשר הם אלה שיעזרו לעמרי וספיר
4 בגידול הילדים, שזה לא דבר מובן מאליו. מי שמכיר את ספיר יודע שהיא בחורה
5 אחראית עם דעות מאוד נחרצות, עם גישה לילדים ברמה כזו או אחרת, ואם היא
6 הסכימה בתור האמא, שהאמא בדרך כלל היא זאת שפחות או יותר החלק הארי של
7 הגידול על כתפיה, היא הסכימה שאירית תהיה חלק מהחיים של הנכדים, גם
8 קשור לעניין. כי מה שאנחנו עושים כאן זה המשכיות של החיים של עמרי... גם אני
9 ובוזע שאנחנו ההורים של ספיר, בלב שלם ובאמונה מלאה שהזוג הזה יכול לעשות
10 את זה בצורה הכי טובה".
- 11 אף עדות זו לא נסתרה.
- 12 101. זה המקום אף לציין את העובדה, כי גם ענבר, אחותו של עמרי, הביעה את כוונתה לעבור
13 להתגורר יחד עם בן זוגה ביחידת הדיור בבית הוריה, מכיוון שברור לה שאמה תסייע להם
14 בגידול ילדיהם בעתיד.
- 15 102. בעניין זה יש לראות אף את עמדתו של פרופ' כשר, המצדד בעמדה שלפיה כבוד האדם במותו
16 יתבטא לא רק בנוכחותו בחייהם של החיים, אלא גם בהתממשות הרצון שהיה לו בחייו,
17 שיהיו לו ילדים משלו, בשר מבשרו.
- 18 וכך ציין פרופ' כשר בחוות דעתו:
- 19 "יכולה להיות רק עילה מכרעת אחת שלא להתיר שימוש כזה בזרעו של המת והיא
20 התנגדות מפורשת של האדם בחייו לשימוש בזרעו לאחר מותו. כאשר מדובר באדם
21 צעיר שעדיין לא העמיד ילדים משלו, חזקה עליו שהיה לו רצון להוליד ילדים כאלה,
22 במסגרת משפחתית מתאימה".
- 23 וגם פרופ' הכהן עמד על כך בחוות דעתו:
- 24 "לפי המידע שבידי, בענייננו עמרי לא הותיר צוואה או כל מסמך כתוב אחר שבו
25 הביע במפורש את רצונו בהבאת ילדים לעולם. עם זאת, מעדויות שונות שנזכרו
26 בחומר שלפני, אמנם מכלי שני ושלישי, עולה כי עמרי 'דיבר על העתיד המשותף'
27 עם בת זוגו- חברתו, לרבות בדבר 'ילדים העתידיים להיוולד להם וגידולם'..."
- 28 103. לפיכך, משניטל כל ספק בעניין זה מליבי, אני קובעת כי הובאו בפני ראיות מספקות שמהן
29 עולה בבירור כי לו נכח עמרי באולמי ונשאל למוצא פיו, הוא היה מביע את רצונו החד משמעי
30 כי בהינתן המצב העובדתי כפי שהוא, יפרו הוריו את זרעו באמצעות תרומת ביצית ויגדלו את
31 הילד או הילדה או הילדים העתידיים להיוולד, בעצמם, בביתם.
- 32 שיקולי מדיניות, אתיקה ומוסר: משפחה כן בוחרים
- 33 104. במקרה התקדימי שבפני, תינתן ותיבחן הכרעתי על פי שיקולי מדיניות ושיקולים מוסריים
34 וערכיים, תוך בחינה ואיזון של האינטרסים המוגנים: האינטרס של התובעים, האינטרס של

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

1 הנתבעת, האינטרס של המנוח, האינטרס החברתי, והם כולם יידחו מפני האינטרס של טובת
2 הילד והמסוגלות ההורית, שהם עמוד הענן שלפני המחנה.

3 ראה בעניין זה דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני:

4 "אינני מהסס לומר כי התוצאה שאליה הגעתי איננה רק תוצאה של אנליזה
5 משפטית אלא גם של אינטואיציה ושל תחושה פנימית... סבורני, כי במקרה
6 מיוחד כמו זה הנדון אין בכך פסול. כפי שכתב הנשיא א' ברק בספרו 'שיקול דעת
7 שיפוטי', פפירוס, תשמ"ז (197): 'אכן, האינטואיציה ממלאה תפקיד בשיקול
8 הדעת השיפוטי. השופט הוא יצור אנושי, והאינטואיציה ממלאת תפקיד חשוב
9 בפעולתו של כל אדם. בסופו של דבר, במקרה כזה עוברת כל דרך לפתרון בצמתים
10 של הכרעות ערכיות, ואחת היא אם נכנה אותה דרכו של הדין, או דרכו של הצדק.
11 בבג"צ 4712/96 סיעת מרצ- ישראל הדמוקרטית- רצ נ' מפקד מחוז ירושלים,
12 אמרתי, בעמ 835: 'לא לכל סכסוך, אפילו הוא שפיט, יש פתרון משפטי: ולא כל
13 פתרון משפטי, אפילו יש כזה, הוא פתרונו האמיתי של כל סכסוך. המקרה
14 שלפנינו הוא דוגמה לסכסוך שפיט, שבית המשפט חייב להידרש לו אך אין לו
15 פתרון משפטי 'טהור', וספק אם יש לו פתרון אמיתי".

המסוגלות ההורית של התובעים

17 105. עיקר הדיון שבפני נסוב סביב סוגיית טובת הילד. ברור הוא ששיקולי טובת הילד הם המבחן
18 המכריע בסוגיה שבפני.

19 106. לפיכך מצאתי מקום לייחד לפרק זה את עיקר הדיון.

20 107. כפי שעולה מכל חוות הדעת שהוגשו מטעם המומחים בתחום הפסיכיאטריה של הילד
21 וההתמודדות עם השכול, הרי "שאלת טובת הילד" היא נגזרת של "שאלת המסוגלות
22 ההורית" ומושפעת ממנה ישירות.

23 108. מטבע הלשון "טובת הילד" הוא צידו השני של מטבע "המסוגלות ההורית", ומדובר בשתי
24 סוגיות הכרוכות זו בזו ומשליכות זו על זו, כך שניתן לומר כי מדובר למעשה ביריעה רחבה
25 אחת.

26 109. עיקרון טובת הילד והמסוגלות ההורית, כאמור לעיל, הם למעשה הנר לרגלי בכתובת הכרעתי
27 זו, שמפניו ידחו כל יתר העקרונות והשיקולים.

28 הדבר אף קיבל חיזוק ואישוש בדבריו של פרופ' רובין במהלך חקירתו, בפרוטוקול הדיון מיום
29 25.2.16, עמ' 40, שורות 4-12:

30 "ש. אבל האם אני יכול לבוא ולהגיד שכיוון שהמסוגלות ההורית שלהם היא טובה
31 וההתמודדות שלהם עם המציאות הקיימת היא טובה, זה בהכרח ישפיע על טובת
32 הילד לגדול כילד נורמלי בסיטואציה שאליה הוא מובא?
33 ת. אני חושב שההתמודדות של ההורים היא טובה והסיטואציה היא גרועה
34 שמאבדים ילד... והילד שיכנס למשפחה יש להם את היכולות לגדל את הילד כמו
35 שצריך, כן".

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 110. בענייננו, התובעים הם אנשים נורמטיביים, השואפים לממש את כמיהתם להולדת ילדו של
2 עמרי, בנם המנוח.
- 3 111. התובע עובד בתפקיד ניהולי בחברת ספנות, התובעת בחרה להתרכז בגידול ילדיה וניהול משק
4 ביתה.
- 5 112. כפי שעולה מכל חוות הדעת והעדויות שבפני, מצבם הכלכלי של התובעים איתן ויציב, הם
6 פעילים מאוד בקהילה, בעלי קשרים חברתיים ומשפחתיים ענפים, קרובים, חמים ותומכים.
- 7 ראה תסקיר השירות למען הילד:
- 8 **"... משפחה חמה ואוהבת... האם לקחה על עצמה במשך השנים תפקיד מרכזי**
9 **בריכוז המשפחה והיתה מעורבת משמעותית מאוד בחיי ילדיה... הקשרים בין**
10 **ההורים ובין הבנות מושקעים מאוד, מלאי רגישות ותמיכה. הבנות נמצאות בקשר**
11 **הדוק עם הוריהן... קיימים גם קשרי משפחה חמים עם המשפחה המורחבת ועם**
12 **חברים קרובים רבים... נראה כי בני הזוג מאוד תומכים זה בזה ומכבדים את דרכי**
13 **ההתמודדות השונות של כל אחד מהם... ההורים מאוד רגישים וקשובים גם לאופן**
14 **שבו מתמודדות הבנות עם מות אחיהן ומאפשרים להן את ההתמודדות בהתאם**
15 **לאישיותן. כל המשפחה מלווה באופן אינטנסיבי על ידי אנשי טיפול ממשד**
16 **הביטחון מתוך הבנה לצורך בעזרה זו... התרשמנו ממשפחה מלוכדת וחמה... הם**
17 **מקבלים את השוני שביניהם ומצליחים לתמוך אחד בשני בהתמודדות עם האובדן**
18 **הקשה שפקד אותם..."**
- 19 113. עורכת התסקיר, הגב' בן ארי, אף אישרה את האמור, בחקירתה בפרוטוקול הדיון מיום
20 10.12.15.
- 21 114. פרופ' כשר, פרופ' רובין וד"ר רווה, תמימי דעים בחוות דעתם, כי מסוגלותם ההורית של
22 התובעים לגדל את הילד שעתיד להיוולד היא מצוינת והם אינם מטילים בה ספק.
- 23 ראה דברי ד"ר רווה בחוות דעתו בעניין זה כדלקמן:
- 24 **"... מול המורכבות והקשיים הצפויים עם לידת הילד (ואינני מקל בהם ראש כלל),**
25 **עצמת הכוחות (הנפשיים, המשפחתיים, הסביבתיים, הטיפוליים והכלכליים)**
26 **העומדים לרשות אירית ואשר תקנה לילד יכולת להתגבר על הקשיים, ולפתח**
27 **אישיות עצמאית ובריאה..."**
- 28 115. כאמור לעיל, המסוגלות ההורית הטובה שבה ניחנו המבקשים אף עולה באופן חד משמעי
29 וברור, מתסקיר השירות למען הילד, שאינו מטיל בה כל ספק, דופי או מתום.
- 30 116. יובהר כי אף ד"ר זפרן, שלא בחנה את מסוגלותם ההורית של התובעים, נמנעה מלקבוע
31 מסמרות לגביה.
- 32
- 33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 כך גם התמונה החיובית העולה מחוות דעתו של ד"ר יובל רוה :
- 2 **"... התרשמתי ממשפחה מלוכדת, חמה ותומכת. בבית נראים אזכורים רבים**
3 **לעמרי ז"ל... אך עם זאת לא הורגשה בבית אווירה 'כבדה'. כל בני המשפחה**
4 **מתפקדים היטב, ונראים חיוניים ומטופחים... הנתונים אותם הצגתי מצביעים על**
5 **יכולת טובה של אירית ואשר למלא את שלושת הקריטריונים המצוינים למעלה.**
6 **במעשיהם ובדבריהם הם מאששים את יכולותיהם להעניק לילד צרכים נפשיים,**
7 **לראות בו ישות נפרדת ועצמאית שצרכיה קודמים לצרכיהם, ולאפשר לו להתפתח**
8 **באופן עצמאי".**
- 9 117. בחקירתו, חוזר ד"ר רוה על מסקנותיו (ראה פרוטוקול הדיון מיום 10.12.15).
- 10 וכך עולה אף מחוות דעתו של פרופ' רובין, שממנה ברור כי משפחת התובעים מתפקדת היטב,
11 חמה, מאוחדת וערוכה לקבלת הילד שיוולד ולגידולו, באופן המיטבי ביותר :
- 12 **"אין לי אלא לסכם ולומר שהתרשמתי, הן מהשיחות האינדיבידואליות, הן**
13 **מהמפגשים עם זוג ההורים והן מהמפגשים של כל המשפחה ביחד, שזו משפחה**
14 **חמה ומתפקדת. המשפחה מאופיינת בלכידות טובה אך לא קיצונית, במתן מרחב**
15 **לכל אחד מצד אחד, וקירבה ותמיכה מצד שני. זו אינה משפחה אידיאלית, אלא**
16 **משפחה אמיתית, ומשפחה שיודעת לחבק ולתמוך בחבריה".**
- 17 118. מצאתי עוד מקום להתייחס לשאלת גילם של המבקשים, על אף שעניין זה לא היווה נימוק
18 רב משקל בנימוקי הנתבעת.
- 19 119. התובעים הם בתחילת שנות החמישים לחייהם, וחשים עצמם כ"זוג צעיר, שמח ואוהב".
- 20 120. יובהר בהקשר זה כי גם על פי דרישת הגיל המקסימלי לביצוע טיפולי פוריות במדינת ישראל,
21 54 שנים, עומדת התובעת בקריטריון זה.
- 22 לעניין זה אפנה לדברי התובע, בפרוטוקול הדיון מיום 3.12.15, עמ' 6, שורות 7-8, 21-22 :
- 23 **"ת. אנחנו עדין זוג צעיר, אנחנו נוכל לגדל את הילד בשמחה ובאהבה... אני צעיר**
24 **ויכול להביא ילדים לעולם... רוצה המשכיות".**
- 25 עוד יש לראות את דברי התובעת, בפרוטוקול הדיון מיום 10.2.15, עמ' 10, שורות 28-29 :
- 26 **"ת. ... אני חושבת שאני צעירה, אני בת 50 עכשיו, בסדר, אני מכירה בני 54...
27 שילדה תאומים בת 54, פגשתי אותה כמה פעמים, וצביה היתה אמא של ילד
28 בכרמל, היתה בת 57..."**
- 29 121. אף מחוות דעתו של פרופ' אסא כשר, עולה כי מדובר בטווח גילאים מתאים.
- 30
- 31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 גישה דומה אף עולה מחוות דעתו של פרופ' שמשון רובין :
- 2 "תוחלת החיים הממוצעת של גברים ונשים בישראל הינה כשמונים שנה כך
3 שבמידה ונתחשב בכך ובגילם של המבקשים, אשר ואירית, הרי שהילד
4 הפוטנציאלי צפוי לאבד את הדמויות המטפלות בו, הסבים המתפקדים כהורים,
5 בשנות חייו הבוגרות. במחקר שערכתי שבחן את השפעתו של אובדן הורה בבגרות,
6 נמצא שרוב האנשים שאיבדו הורה (וכאן אני חושב שניתן להקיש למצב שבו
7 הסבים מתפקדים כהורים לכל דבר) מצליחים להתמודד היטב עם האובדן, לשמור
8 על קשר מאוזן לדמות הנפטר, ולתפקד בצורה אדפטיבית".
- 9 122. ברור לכל, כי גידול ילדים וחינוכם אינו עניין של מה בכך, אלא יש לגייס לצורך כך משאבים
10 נפשיים ופיזיים רבים מאוד והדבר אף כרוך, לא אחת, בהקרבה עצמית.
- 11 123. עם זאת, השתכנעתי כי חלף די זמן מאז יום פטירתו המצער של עמרי ועד היום, שבמהלכו
12 היה בידי התובעים סיפק לשקול את בקשתם ואת משמעותה בכובד ראש, בפרספקטיבה
13 הנכונה, מתוך המניעים הנכונים ולאחר שוך סערת הרגשות המאפיינת את תקופת השכול
14 הראשונית.
- 15 ראה עמדתו של פרופ' רובין בחוות דעתו :
- 16 "יחד עם זאת, חשוב להדגיש שהשהות שהיתה לבני המשפחה מאז אירע האובדן
17 ועד היום, אפשרה להם להסתגל למצב החדש ומקטינה את השפעת האובדן. בשונה
18 ממשפחות שמתמודדות עם האסון כטראומה אקוטית, במקרה זה מרכיב הזמן
19 אפשר עיבוד אבל והסתגלות למצב החדש".
- 20 אף ד"ר רווה העיד בחקירתו, כי נוכח הזמן שחלף מאז מועד האסון, הוא סבור שהתובעים
21 מיטיבים להבין את השלכות הבקשה. ראה פרוטוקול הדיון מיום 10.12.15 :
- 22 "ת. ... אבל ברור שהם מבינים את המורכבות הזאת. לא יכול להיות בתהליך כה
23 של שלוש שנים ולא להבין את המורכבות של העניין... כך שאני התרשמתי שהוא
24 מודע לקשיים ושוב הוא חושב שהם יצליחו להתמודד איתם בכוחות שיש להם...".
- 25 124. לכך נוסיף את העובדה כי התובעים לוו לאורך כל הדרך, מאז אותו יום מר ונמהר, על ידי
26 גורמים מקצועיים שתמכו ותומכים בהם בהתמודדותם עם האסון, והם הביעו רצון והסכמה
27 להמשיך ולהיות מלווים על ידי גורמים כאלה, גם בכל תהליך גידולו של הילד העתיד
28 להיוולד.
- 29 ראה חוות דעתו של ד"ר יובל רווה :
- 30 "... בנוסף, גם אירית וגם אשר מביעים רצון עז לקבלת ליווי רגשי, מעקב והדרכת
31 הורים אינטנסיבית, מתוך הבנה כי הללו יכולים להיות חיוניים להתפתחותו
32 התקינה של הילד. ועל מנת להעניק לו את התנאים ההתפתחותיים הטובים
33 ביותר".

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

125. לפיכך, מצאתי כי התובעים, הוריו של עמרי, הם בעלי מסוגלות הורית מצוינת, השתכנעתי כי יש בידיהם "ארגז כלים" מאובזר היטב ומלא כל טוב, שיסייע להם לגדל את ילדו או ילדיו של עמרי באופן המיטבי ביותר, בסביבה בריאה מכל הבחינות והילד יגדל להיות ילד אהוב ורצוי, כך שטובתו של הילד בטוחה, עוד טרם לידתו.

אינטרס הילד העתידי להיולד - טובת הילד

126. כאמור, עקרון טובת הילד, הוא עמוד הענן לפני המחנה, המוביל אותי, בכתיבת הכרעתי זו.
127. לפיכך נשאלת השאלה, האם מבחינת טובתו המשוערת של הילד, עדיף כי הוא יגודל על ידי התובעים או על ידי אמא מיועדת.
128. לאחר ששבתתי ועיינתי בכל חוות הדעת ובתסקיר שהוגשו לבית המשפט ולאחר ששמעתי את כל העדויות, אני סבורה כי היתרונות שבגידול הילד שעתיד להיולד, בבית התובעים ולא בביתה של אם מיועדת **גוברים**, הכל כפי שיפורט להלן.
129. העולם בשנת 2016, הוא עולם, שתיפסות העולם הרווחות בו, שונות בתכלית מאלה שרווחו בו לפני שלוש עשרה שנים, מועד כתיבת הנחיות היועמ"ש.
130. לשון אחר, בניגוד לנורמות שהיו מקובלות בעבר, הרי כיום, הפריות חוץ גופיות, תרומות זרע אנונימיות, משפחות חד הוריות, משפחות חד מיניות וכו', הן חזון נפרץ ומבורך.
וכפי שמנסח זאת פרופ' הכהן בחוות דעתו:

"בעולם של המאה ה-21, תופעה של הבאת ילדים לעולם גם ללא בן/בת זוג אינה התופעה הרווחת ביותר, אך ככל שחולפות השנים היא הופכת להיות רווחת יותר ויותר. אם לפני חמישים, ובוודאי מאה שנה, תופעה של משפחה יחידנית ('חד הורית') היתה תופעה נדירה, הרי שבימינו מדובר בתופעה שכיחה. אשר על כן, לצד התחשבות בשיקול זה, לטעמנו אין לראות בהיעדר בת זוג השיקול המכריע, שיטה את הכף כנגד שיעור ואומדן רצונו של עמרי, להותיר אחריו 'זרע של קיימא'. נהפוך הוא: התבוננות באורח חייהם של רוב האנשים במדינת ישראל בראשית המאה ה-21 (וכאמור הדבר עשוי להשתנות מתקופה לתקופה וממדינה למדינה), מלמד כי רובם מביאים ילדים לעולם או חפצים בהותרת 'שם ושארית' בדמות יוצאי חלציהם, בין אם באמצעות שותפות עם בת זוגם ביצירת הילד הזה (וזה למותר לומר המקרה השכיח) ובין אם באמצעים אחרים..."

131. בנסיבות אלה, מסופקני אם ניתן לטעון כי הילד העתידי להיולד מזרעו של עמרי, לתוך העולם של המאה ה-21, יהיה חריג. ומשהשתכנעתי כי הוא יהיה עטוף בסביבה תומכת, מכילה ומחבקת, בטוחני כי הוא יגודל בתנאים מיטיביים עבורו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ראה דברי ד"ר יובל רווה בחוות דעתו:
- 2 "לסיום, היה והילד אכן ייוולד, הוא ייוולד למציאות מורכבת, סבוכה ומבלבלת...
3 מאידך, זו תהיה המציאות שלו מיזמו הראשון, והוא לא יכיר כל מציאות אחרת. כשם
4 שהניסיון המצטבר מראה כי ילדים אשר מקבלים הסבר הולם למצבם מצליחים
5 להסתדר היטב עם הגדרות חדשות של תאים משפחתיים שלא היו קיימים בעבר... ניתן
6 להניח ברמת ודאות גבוהה ובהסתמך על דוגמאות מהתאים המשפחתיים החדשים
7 שעם הסבר מתאים ורגיש של הנסיבות, גם הילד בו אנו דנים יצליח להבין ולקבל את
8 מצבו ללא פגיעה נפשית משמעותית".
- 9 132. זאת ועוד. בעולם התחרותי, ה"קרייריסטי" והתובעני של ימינו, שבו נדרשים הורים רבים
10 לעבוד שעות מרובות מחוץ לבית, ואף להיעדר מהארץ לצורך נסיעות עבודה לחו"ל, נוהג
11 מקובל ונפוץ הוא כי הסבים והסבתות מעורבים עד מאוד בגידול הנכדים, לרבות איסופם
12 ממסגרות החינוך, לקיחת חלק בפעילויות אחר הצהריים, הזנתם ואף העלאתם על יצועם
13 לעת ערב.
- 14 133. הסבים והסבתות של העולם המודרני שבו אנו חיים, מהווים במשפחות רבות עמוד תווך
15 משמעותי, בבחינת "סמי הורים", בהיותם הדמויות ההוריות הנוכחות בפועל במשך ימות
16 השבוע, בעוד שההורים הביולוגיים הם "הורים של סופי שבוע" בלבד.
- 17 134. בכך אין כל פסול. מדובר בכורח המציאות, שהנתבעת מעולם לא התערבה בו והוא מתקבל
18 בהבנה בחברה ובקהילה. לפיכך לא מצאתי שוני רב בין מציאות זו לבין הבקשה שבפני.
19 בעמדה זו תומכת גם חוות דעתו של פרופ' אסא כשר:
- 20 "יתר על כן, גם במסגרות המשפחתיות המקובלות, רווחים מצבים בהם הורי בעל או
21 הורי אישה נוטלים חלק מרכזי בגידול ילדי הבעל והאישה, מפני שזהו הפיתרון המוצלח
22 ביותר של בעיה כלשהי, בנסיבות הנתונות... לטעמנו אין ממש בהתנגדות מנקודת
23 המבט של הגנה על 'סדרי עולם'. לא זאת אף זאת, המדובר בהסדרים חריגים, בהיקף
24 כל כך נמוך עד שהדעת נותנת שלא תהיה לכך השפעה חברתית רחבה".
- 25 135. אוסיף ואדגיש. אני סבורה כי מצבו של הילד בנסיבות הספציפיות שלפנינו, יהיה טוב לאין
26 שיעור, ממצבו של ילד שאומץ על ידי שני הורים לא ביולוגיים, בין היתר מהטעמים הבאים:
27 א. הילד שיוולד יהיה בעל קשר גנטי לתובעים וזאת בניגוד לילד מאומץ שהוא נטול כל
28 קשר כזה להוריו המאמצים (ראה הדיון בעניין "זיקה לזיקה").
29 ב. הילד שיוולד מזרעו של עמרי, יטיב להכיר את אביו לפני ולפנים וזאת בניגוד לילד
30 מאומץ, שזכותו להכיר את הוריו הביולוגיים אינה אוטומטית.
31 ג. לפיכך, הילד שיוולד יינה מתחושת השתייכות משפחתית, שהיא מכרעת לצורך
32 התפתחותו התקינה וזאת בניגוד לילד מאומץ.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ד. הילד עתיד להיוולד לתוך משפחה מורחבת, סבא, סבתא ודודים, האוהבים אותו
2 ומחבקים אותו, חולמים אותו עוד טרם נהרה וזאת בניגוד לילד מאומץ, שחווה
3 בחייו, ברבים מהמקרים, חוויות נטישה ודחייה.
- 4 בעניין זה הביע ד"ר רוה את דעתו, ראה פרוטוקול הדיון מיום 10.12.15:
- 5 "ת. ... הנרטיב כאן הוא נרטיב שהוא מורכב, אבל יותר פשוט מילד שנמסר לאימוץ. זה
6 לא ילד שלא רצו בו. זה ילד שמאוד רצו בו".
- 7 ובהמשך:
- 8 "ת.... הנסיבות מורכבות, אבל הם רוצים אותו, וזו אמירה מאוד חשובה. זה ילד שהוא
9 רצוי מהרגע הראשון שלו... הוא רצוי, והמצב שלו הרבה יותר טוב מילד לא רצוי.....
10 בהקשר של ילדים מאומצים או ילדים דחויים, שההורה חי ומסתובב בעולם ולא ברור
11 למה הוא ויתר על הילד שלו, ולילד יש כמיהה. פה את הפונקציה ההורית הזאת ימלאו
12 הסבא והסבתא".
- 13 ועל כך אף העיד בפני פרופ' רובין. ראה פרוטוקול הדיון מיום 25.2.16, עמ' 20, שורות 1-5,
14 ובהמשך, עמ' 40, שורות 13-23, עמ' 41, שורות 1-8, כי:
- 15 "ש. למעשה אנחנו מדברים על ילד שייולד לעולם למציאות מסוימת. האם אותו ילד
16 שייולד למציאות המסוימת, אם אני עושה את זה בהשוואה למשל לתיקי אימוץ שהילד
17 כן הכיר את ההורים הגנטיים שלו ואחר כך נלקח לאימוץ, אבל המשפחה שהוא יכיר
18 הוא יכיר את אשר ואת אירית כהורים. האם מצבו לא עדיף על מקרה אחר? ...
- 19 ת. אני חושב לילד שנכנס למשפחה כשלהורים יש מסוגלות, שעיבוד האבל זה לא דבר
20 כל כך גדול ואקוטי שמפריע, זה דבר שנותן לילד פור יותר טוב...".
- 21 136. חוות דעת המומחים שהוגשו לעיוני, אף הזימו כל חשש כי המדובר "בילד מוזמן", שעלול
22 לסבול מרגשות ניכור במקרה שלא יענה על הציפיות שנתלו בו. שוכנעתי כי התובעים חפצים
23 בלידת ילד כמות שהוא, ומעוניינים להעניק לו אהבת אמת ומשפחה תומכת.
- 24 ראה דברי התובע, בפרוטוקול הדיון מיום 10.2.15, עמ' 7, שורה 6:
- 25 "ת. הילד שייולד יקבל כל כך הרבה אהבה, שלא ירגיש בחסרון לא של אמא ולא של
26 אבא".
- 27 137. בהקשר זה אף הוסר מליבי כל חשש כי יעשה שימוש בילד כאמצעי ולא כמטרה, בבחינת
28 "אנדרטה חיה", או כי עדיף שהילד לא ייוולד.
- 29 ראה חוות דעתו של ד"ר יובל רוה:
- 30 "לא התרשמתי מקווים נרקסיסטיים משמעותיים באישיותם, ולא התרשמתי מכך
31 שהמניע להחלטתם הוא אגואיסטי במהותו. עמדה שכזו לא מעמידה את בני הזוג במרכז

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 אלא את הילד ומתוך כך מאפשרת את ראייתו כיצור עצמאי ואת בחינת טובתו. בהתייחס
2 לטיעון לפיו אירית ואשר מעוניינים בילד שיהווה 'תחליף' לעמרי ז"ל, דבריה היוצאים
3 מהלב של אירית יכולים להצביע על תובנה עמוקה של המצב המורכב... אין ספק כי
4 אירית ואשר אבלים על אובדן בנם, אך מסוגלים לעשות הפרדה בין פעילויות הנצחה
5 שונות הממלאות בהם את הצורך ביצירת מצבת זיכרון לעמרי ז"ל, לבין גידול ילד חי
6 ונושם".
- 7 וכך גם ציין פרופ' רובין בחוות דעתו:
- 8 "פגשתי את ההורים ואת האחיות של עמרי והתרשמתי שאין כל בסיס לראות בבקשה
9 של ההורים ביטוי של תגובה לא אדפטיבית למות עמרי... תוצאות אלו גם משמשות
10 כתימוכין לכך שאין כל סיבה להטיל דופי או חשש ביכולותיהם של אשר ואירית למלא
11 תפקידים של הורים לילד שיצטרף למשפחתם".
- 12 גם מבחינה כלכלית, הוכח בפני, כי אין כל חשש לפגיעה כלכלית בילד, חרף היעדר הוריו
13 הביולוגיים. שכן התובעים הם בעלי איתנות כלכלית ובעלי רצון ויכולת לתמוך כלכלית בילד
14 ולהעניק לו את כל צרכיו ומבוקשו.
- 15 נוכח כל האמור, באתי לכלל מסקנה כי בנסיבותיו הייחודיות של התיק שבפני ולאחר
16 שערכתי את כל האיזונים הנדרשים, הרי מבחינת טובתו של הילד העתידי להיוולד, התובעים
17 הם המתאימים ביותר לגדלו, ללא מעורבות אם ביולוגית.
- 18 המשפחה המסורתית אל מול הקידמה:
19 האינטרס של התובעים להקים משפחה זרע לעמרי עולה לכדי זכות
- 20 "וַיְבָרֶךְ אֹתָם, אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ, וּכְבֹּשׁוּהָ"
21 (בראשית, א, כח).
- 22 כאמור, הבקשה לשימוש בזרע של אדם לאחר מותו, היא סוגיה מוסרית וחברתית ממעלה
23 ראשונה, שטרם זכתה למענה מקיף ומוסדר על ידי המחוקק הישראלי.
- 24 בניגוד לד"ר זפרן ולעמדת הנתבעת, אני סבורה כי שתיקת המחוקק הישראלי באשר
25 לסיטואציות כמו זו שלפנינו, אינה מהווה הסדר שלילי, כי אם לאקונה שאותה יש לפרש על
26 דרך החיוב.
- 27 הסוגיה שבפני היא מורכבת, רגישה ונוגעת בעצביה החשופים ביותר של החברה הישראלית,
28 למודת המלחמות והאסונות, אשר למרבה הצער, שכול ויגון אינם זרים לה.
- 29 התובעים, הוריו של עמרי ז"ל, מבקשים להעמיד לו דור המשך על ידי הפריית זרעו בביצית
30 של אישה שאותה הוא לא הכיר ולגדל את הילד העתידי להיוולד בעצמם בביתם, כל זאת כאשר
31 עמרי לא הותיר צוואה ביולוגית או אחרת ורצונו בילדים שיגודלו על ידי הוריו האהובים,
32 הובע בפני באמצעות עדויות מקורביו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

144. לשיטתה של ד"ר זפרן בחוות דעתה, זכותם הנטענת של התובעים לקבל על עצמם תפקיד הורי ביחס לנכדם, מוטלת בספק, שכן ההסדרים הספציפיים במשפט הישראלי אינם מכירים בזכותם של סבים לנכדים והם עצמם מימשו את זכותם להורות. כמו כן, קיימות בפניהם חלופות אחרות להבאת ילדים נוספים לעולם, בעצמם או בסיוע גורם שלישי.
145. בכל הכבוד, אני סבורה כי אין מקום לקבוע באופן גורף וחד משמעי כי להורי המנוח אין כל מעמד בעניין שאלת השימוש בזרע בנם. לדעתי במקרים מסוימים, כמו זה שלפנינו, יש מקום ליתן מעמד לאינטרס הסבים.
- ראה בעניין זה אירית רוזנבלום, "בגן של אלוהים", עמ' 136:
- "עמדתה של המדינה ביחס לזכותם ולמעמדם של הורים לאדם שנפטר אינה ראויה. המדינה סבורה שאין להם כל מעמד ביחס לפוטנציאל של ילדיהם להוליד ילדים, כלומר נכדים בשבילם. הגישה הזו אמנם צודקת כאשר הילדים חיים ומנהלים את חייהם באופן אוטונומי לחלוטין, אבל במקרה שהם אינם עוד בין החיים, המדינה סבורה שמותם סותם את הגולל על רצונם, גם אם רצו מאוד להביא ילדים. המדינה מסרבת לשמוע את ההורים ומוכנה להאזין רק לבנות הזוג. הגישה הזו תמוהה בעיניי כי אנו נשענים ונעזרים בהורינו במשך כל חייהם. הם דמויות משמעותיות לאין ערוך בחיינו מתוקף היותנו בבואתם, נצר אמיתי שלהם. זוהי אחריות ששני הצדדים נושאים בה. זהו קשר עמוק שאין שני לו, שאין סיבה להתכחש לו, במיוחד במקרים של נפטרים צעירים, שנוכחות ההורים בחייהם כל כך משמעותית. אין נציג נכון וכן יותר לבטא את רצונם מאשר ההורים..."
146. לשון אחר, אני סבורה כי זכותם של הסבים לראות המשכיות לבנם, ראויה למעמד של כבוד במדרג זכויות האדם החוקתיות, מכיוון שהאינטרס של הורים שכולים להקים זרע לבנם המת, אינו פחות מאינטרס של האלמנה וזכותם להגשים ולממש אינטרס זה.
- ראה בעניין זה מאמרו של ד"ר יוסי גרין, "ההולדה לאחר מיתה: הרהורים על מאבק זכויות בין החיים, המת והיילודים העתידיים", מאזני משפט ד, תשס"ה, עמ' 488:
- "... אכן, בחיי אדם אין להוריו או לקרוביו מעמד בשאלה אם להעמיד צאצאים אם לאו. אולם אין להקיש מכך כי אין להם מעמד לעניין ההולדה (יזומה) לאחר מיתה, שכן להורי המנוח יש אינטרס כלכלי... ברמה העיונית יש מקום לתהות אם נכון לשלול מעמד מהורי המנוח. האם מוצדק לשלול מעמד מהוריו של חייל שנפל בקרב בהחלטה אם להקים לו שם? ואכן אם הטכנולוגיה קיימת, ואם ההולדה באמצעות אם נושאת מותרת, במה עדיפה בת זוגו של המנוח על הוריו? ... אמנם על פי המצב החוקי השורר כיום בארץ, חוק ההסכמים לנשיאת עוברים אינו מאפשר להורי המנוח להתקשר בהסכם עם אם נושאת כדי להעמיד צאצא לבנם המת (סעיפים 1 ו-2 לחוק ההסכמים לנשיאת עוברים) אך ברמה העקרונית (התיאורטית) אינני רואה מדוע להתיר לזו (לבת הזוג) ולא להתיר לאלה (הורי המנוח). יחד עם זאת, נראה כי התוצאה מקביעת היועץ המשפטי, מובילה לשלילת הקשר המשפטי בין היילוד לבין מולידו ושאר קרוביו. ספק אם לזה התכוון היועץ."

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

147. כבר ראינו בפסיקה, כי קיימת מגמה לקראת הרחבת "זכות הסבאות". בין היתר מטילים בתי המשפט, לא אחת, על סבים, את החיוב בתשלום מזונות נכדיהם. כמו כן פוסקים בתי המשפט לעיתים בסוגיית זמני השהות בין סבים לנכדים.
148. עוד יש לראות בעניין זה את עמ"ש 7457-05-15 א' נ' מ', שבו הדגיש כב' השופט שילה את מעמדם של הורי הנפטר וציין, כי כאשר אלמנתו של נפטר אינה מעוניינת להקים לו זרע (בדומה לנסיבות העניין שבפנינו ובשינויים המחוייבים), הרי יש להניח כאילו אין בת זוג בתמונה ויש לאפשר להורים לממש את רצונו של בנם המנוח, בילדים שימשיכו דרכו.
149. כמו כן מציין בהקשר זה כב' השופט שילה את העובדה, כי הנחיות היועמ"ש מתייחסות למקרה שבו לנפטר יש בת זוג והיא מבקשת להמשיך קיומו בדרך של הפריה. ואולם מציין, כי ספק בעיניו, אם ניתן להקיש ממקרה זה גם למקרים שאינם מאוזכרים מפורשות בהנחיות, שבהם ההורים הם שירצו לעשות שימוש בזרע ואילו למנוח אין בת זוג או שהיא אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרעו.
150. פסק דינו של כב' השופט שילה כאמור, מהווה נכון לכתיבת שורות אלה את "המילה האחרונה" בעניין זה. למען הסדר הטוב יובהר, כי העניין תלוי ועומד בבית המשפט העליון, אולם הנתבעת אינה צד ישיר להליך הערעור, באשר הוא הוגש על ידי האלמנה ולא על ידי הנתבעת.
151. משמעות הדבר היא, כי הנתבעת אינה מתנגדת לאמור בפסק דינו של כב' השופט שילה, אלא היתה מוכנה לקבל את קביעתו בעניין זכות מעמדם של הורי הנפטר, בסוגיית הפריית זרעו.
152. הנחיות היועמ"ש ניתנו לפני כ- 13 שנים וכפי שמציין פרופ' הכהן, "ככל שמדובר ב'דיני פוריות' במציאות הדינאמית שבה אנו חיים, שנה קלנדרית אחת עשויה להיחשב כ'דור שלם' לעניין השינויים המשפטיים והחברתיים שעוברים על עולמנו".
153. זאת ועוד. להנחיה כאמור אין תוקף מחייב והיא נתונה לביקורת בית המשפט.
154. גם סקירת המצב המשפטי ופסקי דין שניתנו ברבות השנים מאז פרסום הנחיות היועמ"ש כאמור, מלמדת כי הנתבעת אפשרה גמישות ביישומן, מתוך שאיפה להתחקות אחר רצונו של המנוח ולקיים רצונו של אדם שנפטר.
155. ד"ר זפרן מונה בחוות דעתה מספר פסקי דין שניתנו במרוצת העשור האחרון ושבהם קבע בית המשפט, כביכול, בניגוד לעמדת הנחיות היועמ"ש, כי יש לאפשר הפריית זרעו של המנוח חרף היעדרה של בת זוג:
- תמ"ש 13530/08 משפחה חדשה נ' מרכז רפואי רמב"ם
- תמ"ש 28130-07-14 מ.פ. נ' משרד הבריאות
- תמ"ש 7930-11-09 פלונים נ' היועמ"ש
- תמ"ש 14217-06-14 משפחה חדשה נ' בית החולים הדסה עין כרם

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

מודלים משפחתיים חדשים

- 1
- 2 156. אין ולא יכולה להיות מחלוקת, כי מודל "ההורות" וה- "משפחה" כפי שהיה מוכר בעבר,
- 3 משנה פניו חדשות לבקרים.
- 4 157. הגדרת המושג "הורות" אינו חד משמעי כי אם עמום, כאשר עסקין במודל של "משפחה
- 5 אלטרנטיבית" ולא של תא משפחתי במובנו המסורתי "הנורמטיבי".
- 6 ראה דברי ד"ר רות זפרן, "המשפחה בעידן הגנטי – הגדרת הורות בנסיבות של הולדה
- 7 מלאכותית כמקרה מבחן":
- 8 "... ואולם שלא כבמקרה הרגיל, עשויה ההורות בהקשר של יחידות המשפחה
- 9 החלופיות להתפצל לכמה גורמים. כך מתפצלת ההורות כאשר ההולדה, פרי
- 10 טכניקות ההולדה המלאכותיות, נעשית בסיוע גורם הורי נוסף: תורם זרע או
- 11 ביצית... בכל המקרים האמורים נוצר הבדל בין זהות ההורה החברתי, מי שמשמש
- 12 בפועל כהורה הצאצא, לזהות ההורה הביולוגי, מי שהשתתף השתתפות גנטית או
- 13 פיזיולוגית בהבאתו לעולם. ההבדל האמור יכול לדבוק באחד ההורים או בשניהם...
- 14 שאלת הגדרת ההורות הנה שאלה סבוכה. כפי שצוין, הביאה המציאות לידי יצירת
- 15 מגוון רחב של משפחות ולהפרדת תפקידי ההורות, ועל כן לכמה הורים 'המתחרים'
- 16 ביניהם פוטנציאלית ומעשית על תפקיד ההורה ומעמדו. במקרים רבים אין
- 17 המציאות מספקת תשובה ברורה על שאלת קביעת ההורות... השאלה משליכה על
- 18 מבנה המשפחה, מחייבת התמודדות ונקיטת עמדה בסוגיות חברתיות מן המעלה
- 19 הראשונה, סוגיות הממקדות תשומת לב חברתית, דתית, אתית, רפואית
- 20 ופסיכולוגית... ואולם דווקא מורכבות הסוגיה מחייבת הסדרתה בחוק..."
- 21 158. ברור, כי מאז נקבעו הנחיות היועמ"ש בשנת 2003, חלו תמורות חברתיות רבות בתא
- 22 המשפחתי. כיום, בניגוד לעבר, קיים מגוון נרחב של אלטרנטיבות: משפחות חד הוריות,
- 23 משפחות חד מיניות, משפחות המקיימות "הורות משותפת" ועוד. יובהר, כי לא הוכח, כי
- 24 ילדים הגדלים בתא משפחתי "מסורתי", נהנים בהכרח מיתרונות שונים לעומת ילדים
- 25 הגדלים בתא משפחתי "אלטרנטיבי".
- 26 ראה עמ"ש 7457-05-15 א' נ' מ':
- 27 "נעיר רק כי בעידנא הדין משפחות חד הוריות הן חזון נפרץ, ולא ידענו כי ילדים
- 28 הנולדים למשפחות שכאלה נמצאים מעיקרא חסרים או נחותים לעומת ילדים
- 29 הנולדים למשפחות שבהן אב ואם".
- 30 עוד ראה בעניין זה חוות דעתו של פרופ' רובין, שלפיה אין הוכחות לכך שגידול ילדים
- 31 במשפחות חד הוריות משפיעה לרעה.
- 32 "למיטב ידיעתי, אין ספרות מדעית שיכולה לספק נתונים עובדתיים על גדילתם
- 33 וחוויתם של ילדים שנולדו למציאות כזו. עם זאת, נתונים על ילדים שנולדו
- 34 למציאות מורכבות אחרות, למשל למשפחה חד מינית (שבדרך כלל רק לאחד

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מההורים יש קשר גנטי לילד) מראים שאין עדויות להשפעות שליליות להולדה
2 וגידול בסביבה מורכבת... נראה לי שניתן להיעזר בספרות המתייחסת להשפעות
3 גידול ילד בתנאים של הורות חד מינית ו/או אימוץ ולמסקנות שלפיהן אין הוכחות
4 לכך שגידולם מושפע לרעה או שהם שונים בפרמטרים אחרים מבני גילם".
- 5 159. ואולם, במצב המשפטי הקיים כיום, הרי הסבים שבפני, המבקשים להביא נכד לעולם, שלא
6 במסגרת המשפחה המסורתית המוכרת, תלויים בקבלת הסכמתן של רשויות המדינה וזו
7 אינה מקילה עמם.
- 8 160. זאת, חרף העובדה שהשתכנעתי כי התובעים שבפני יכולים לדאוג לכל צרכיו, הפיזיים
9 והרגשיים, של הילד שעתיד להיוולד, באופן הולם וראוי לכל דבר ועניין.
- 10 161. בהקשר זה הבהרתי כאמור, שאין לגרוע ולהפחית מהצורך הממשי של הסבים לראות בהולדת
11 נכדים היוצרים המשכיות לזרעם, שהרי רצון זה כמוהו כרצונם של הורים להוליד צאצאים
12 שיקימו להם זרע.
- 13 **הכמיהה להמשכיות**
- 14 "וְרָאָה בְּנִים לְבָנָיִךְ"
15 (תהילים, קכ"ח, ו)
- 16 162. הכמיהה הבסיסית של כל אדם בהמשכת קיומו שלו ושל משפחתו על ידי העמדת צאצאים,
17 משקפת את השאיפה הטבעית של כל היצורים על פני האדמה, התופסים את ההולדה כיצירת
18 דור העתיד, וכמעניקה לחייהם משמעות מיוחדת, כדברי רחל ליעקב: "הֲבֵינָה לִי בְּנִים וְאִם
19 אֵין מִתֵּה אֲנֹכִי" (בראשית, ל, א).
- 20 ראה בעניין זה דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני:
- 21 "מורשתנו רואה בהורות ובהולדת ילדים את אחד הערכים הנשגבים ביותר.
22 במקרא אנו מוצאים את הברכה לאדם: 'ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים
23 פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה...'. ערך זה מודגש פעמים רבות בדברי חכמינו..."
- 24 163. על אחת כמה וכמה, נכונים הדברים בכל הנוגע לתובעים, הורים ששכלו את בנם עמרי בעת
25 שירותו הצבאי ונאבקים מדי יום להמשיך את הקשר עם הבן שנספה ולהנציחו.
- 26 164. ועוד ובמיוחד כך, בשים לב לעובדה כי התובעים שבפני הצהירו כי הם אינם מבקשים להטיל
27 על המדינה כל חובה כלפי הילד העתיד להיוולד, ואינם מעוניינים להיפרע מאותו "סעיף
28 תקציבי" המוקצב ליתומי צה"ל, אלא מוכנים לשאת בעצמם בכל עלויות גידולו.
- 29 165. הנתבעת נאחזת בזכותם של התובעים להפרות את זרעו של עמרי, באמצעות אם מיועדת
30 בלבד, אשר תגדל את הילד שעתיד להיוולד. ואולם אני סבורה כי לא ניתן להתעלם מהדרך
31 בה מבקשים התובעים דווקא להביא לעולם ילד שאותו הם יגדלו בעצמם, ללא נוכחות אם
32 ביולוגית מיועדת ותוך התמודדות עם כל הכרוך בכך.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

166. איש אינו מטיל ספק בזכותם של הורים במשפחות "נורמטיביות" ואף במשפחות "חדשות" אחרות, להתרבות. ומסוגלותם ההורית של אותם הורים, אינה נדרשת על פי רוב, לעמוד במבחן או לקבל אישורו של בית המשפט, חרף העובדה שלא אחת מסתבר, למרבה הצער, שאלה לוקים בחוסר מסוגלות הורית.
167. זאת, בעוד שהתובעים שבפני, מוצאים עצמם כשהם מופלים לרעה לעומת אותם הורים, כאשר חרף חוות דעת חיוביות ביותר שניתנו לגבי התובעים ולגבי מסוגלותם ההורית, לא הוכרה זכותם להביא לעולם את ילדו של בנם מטעמים של "מדיניות משפטית" או כרתיעה מהחידוש שהליך זה מביא עמו.
168. בית משפט זה, הרואה מדי יום הורים ביולוגיים שאינם מסוגלים לגדל את ילדיהם ואינם מצליחים לשאת באחריותם ההורית, אינו יכול שלא לראות בחיוב את נחישותם של התובעים שבפני, לגדל את ילדו של עמרי, באהבה ואחריות ובסביבה מחנכת ותומכת.
- וכפי שציין ד"ר רוה בחקירתו, בפרוטוקול הדיון מיום 10.12.15:
- "ת. אני בטוח שיש אנשים שהם הורים ביולוגיים, שאם היו עושים מסוגלות הורית לא היו עומדים בה ובצדק. ואני לא יודע אם המדינה צריכה להתערב ולמנוע מהם... אף אחד לא יבוא ויעשה מחר בדיקת מסוגלות הורית לכולם..."
169. לדעתי, לגיטימי לדרוש מהנתבעת להיעתר לבקשת התובעים, בעיקר נוכח היות מדינת ישראל פרו נטאליסטית מובהקת ומעודדת ילודה, קל וחומר אצל אימהות שכולות, אשר כניסתן להריון לאחר אירוע שכול, נתפס כבעל תפקיד שיקומי.
170. בהקשר זה יובהר, כי התובעת בענייננו מנועה מלהרות מסיבות רפואיות. האפשרות להרות בעצמה אינה עומדת בפניה כלל. כל שהיא מעוניינת הוא להפרות את זרעו של בנה ולכן יש להעניק לה את האפשרות המתאימה לכך, ולא להפלותה לעומת אחרות.
- וכך העידה התובעת, באופן נוגע ללב, כאמור בפרוטוקול הדיון מיום 10.2.15, עמ' 5, שורות 4-26:
- "ת. ... הרצון שלי בא קודם כל, משרד הביטחון הוא כלכלית תומך בעמרי שרוצה להביא ילדים, בגילי אינני יכולה בתרומת ביצית, אצטרך לקחת, אני בהליכים של בעיות ברחם, משרד הביטחון תומך, רואה בזה אקט שיקומי מדהים, יש לי חברות ששכלו את הבנים שלהן אחרי והן בהריון, זה דבר מדהים, יש אקט שיקומי למשפחה להביא ילד ולהביא חיים הביתה אחרי השואה, אני רואה זאת כשואה פרטית שלי... הילד הזה יביא חיים הביתה, אני הייתי בטוחה שלא תהיה שום בעיה, בתמימותי פניתי לסוכנות לפונדקאות אמרתי וכתבתי מכתב לוועדה שם, אמרתי כך קרה לי ואני רוצה ילד, נאמר לי שאני צריכה בית משפט, זה היה ברור לי בתמימותי. אני רוצה כאקט שיקומי, ילד מכניס חיים, במיוחד ילד של עמרי..."

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

171. היטיב להביע פרופ' אסא כשר בחוות דעתו, כי הנצחתו של המת והכמיהה הטבעית להקים לו זרע, אין משמען הפיכת עצמנו לנרות זיכרון, בוודאי שאין בכך כדי להפוך את הילד שעתיד להיוולד, ל"אנדרטה חיה".
172. בהקשר זה אדגיש, כי השתכנעתי שבקשת התובעים נובעת מתוך רצון אמיתי להנציח את זרעו של עמרי ולא מתוך רצון להנציח את עמרי המנוח. ההבדל בין השניים הוא כה רב, עד כי יש בו כדי להזים כל חשש לפגיעה בטובת הילד העתיד להיוולד.
- 7 **החלת "הזיקה לזיקה" על הקשר שבין התובעים לילד שעתיד להיוולד**
173. התובעים ציינו כי הם אינם מוכנים להפקיד את גידולו ועתידו של הילד העתיד להיוולד בידי אף אישה אחרת, מלבד בת זוגו של עמרי, ספיר אשכנזי.
174. ואולם, מכיוון שספיר אינה מעוניינת להרות מזרעו של עמרי, מבקשים הוריו לגדל בביתם את הילד העתיד להיוולד.
- 12 ראה דברי התובע, בפרוטוקול הדיון מיום 10.12.15 :
- 13 **"ת. זה של עמרי. עמרי סומך על ההורים ולא על מישהי באמצע החיים שתגדל את**
14 **הילדים שלו. אז מי שמגדל את הילדים זה ההורים שלו, כי הם קשורים אליו, חיים**
15 **אותו, נושמים אותו ולא מישהי שנכנסת באמצע החיים ולא יודעת שום דבר, לא**
16 **יודעת מי היא בכלל. הוא הכיר את ספיר. הוא לא הכיר מישהי אחרת בת 40".**
175. כאמור לעיל, הוכחו בפני רצונם העז והכנה של התובעים בהבאת ילדו של עמרי לעולם. עוד הוכח, כי הם זוכים לתמיכה סביבתית ומשפחתית רחבה וכי מסוגלותם ההורית היא מצוינת.
176. בנסיבות אלה, שבתה את ליבי טענת התובעים שלפיה, כל אמא מיועדת אחרת שתגדל את הילד, תהיה אישה זרה לחלוטין, שלא הכירה את עמרי מעולם ושלא נבחרה על ידו (וואת להבדיל מספיר, בחירת ליבו של עמרי).
177. עוד מצאתי טעם בטענת התובעים שלפיה, לא מן הנמנע כי אמא מיועדת אחרת, תהיה בעלת מסוגלות הורית פחותה מזו שלהם, לכל הפחות בכל הנוגע לילד הספציפי הזה.
- 24 הדבר עולה בקנה אחד, אף עם עמדתם של פרופ' הכהן בחוות דעתו ושל ד"ר רווח בחקירתו
25 בפרוטוקול הדיון מיום 10.12.15.
178. כפי שעולה מחוות הדעת שבפני, אבני היסוד בהתפתחותו התקינה של ילד, הן קיומן של "דמויות התקשרות" שימלאו את תפקיד המטפחים והמטפלים, ואין הכרח כי יהיו אלה ההורים הביולוגיים דווקא, אלא כאלה שיעניקו את התנאים הנחוצים להתפתחות פיזית, קוגניטיבית ורגשית תקינה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ראה בעניין זה דברי ד"ר רווה בחקירתו, פרוטוקול הדיון מיום 10.12.15:
- 2 "ת. ... יכול להיות שיגדלו ילד זוג אנשים שאין להם כל זיקה ביולוגית אליו, אבל
3 הם אנשים שלמים מבחינה פסיכולוגית נפשית, ויוכלו לתת את כל הצרכים שלו.
4 ויכול להיות שיגדלו אותו הורים שהם מפלצות לא קטנות, וברור איפה הילד הזה...
5 בדקתי את שני בני הזוג האלה וראיתי את המשפחה, וראיתי את הקונסטלציה, אני
6 חושב שילד יכול להיוולד שם בלי סיכון שתיווצר לו פתולוגיה בעקבות ההורים
7 האלה, בעקבות הקונסטלציה הזאת".
- 8 179. אין ולא יכולה להיות מחלוקת, כי התובעים שבפני ראויים בכל פה להיקרא דמויות
9 התקשרות שיהוו עבור הילד את "הבסיס הבטוח לצמיחה והתמודדות עם האתגרים
10 שהחיים מביאים עמם".
- 11 וכך עולה מדבריו של פרופ' רובין בחוות דעתו:
- 12 "טובת הילד דורשת נוכחות של דמויות הולמות ומטפחות. במקרה של הריון לאחר
13 המוות, מדובר בדמויות שימלאו את המקום של ההורה הביולוגי ביכולות הבאות:
14 אפשרות לספק לילד שיוולד סביבה מטפחת ולטפל בצרכיו הפיזיים, הרגשיים,
15 הקוגניטיביים וההתפתחותיים. במידה ותתקבל ההערכה לפיה אשר ואירית
16 יכולים לספק תנאים אלו, אזי ניתן להניח שאופן ההגעה לעולם של הילד לא תהיה
17 סוגיה שיש להתייחס אליה כפוגעת בשמירה על טובתו".
- 18 פרופ' רובין אף חוזר בחקירתו על עמדתו האמורה כאמור, בפרוטוקול הדיון מיום 25.2.16,
19 עמ' 26, שורות 6-21:
- 20 "ת. ... אני מנסה להגיד לאורך כל חוות הדעת וההשלמות שאיך שמדברים עם
21 ילדים זה הדבר הכי קריטי ואיך מגדלים אותם זה הדבר הכי קריטי בסיפור כאן
22 והנסיבות החיצוניות יכולות להיות הרבה פחות לא שגרתיות ועדין היכולת של
23 הורים מסוימים לתווך את המציאות היא כל כך בעייתית שהילד לא יצמח כמו
24 שצריך ויש מקרים קשים ביותר... אנחנו מחפשים אפשרות להיות קשובים לילדים
25 וזה לדעתי יותר מכריע מאשר השאלות העובדתיות החיצוניות".
- 26 ראה גם את עמדתו הדומה של פרופ' אסא כשר בחוות דעתו.
- 27 180. לכן, אף אני סבורה, כי לא ניתן להפחית מחשיבותו של הקשר הגנטי שבין סבא וסבתא לבין
28 נכדם הרצוי ובמקרים מסוימים, קשר זה אינו חזק / הדוק / מחייב פחות, מאשר הקשר שבין
29 אמא ביולוגית לבנה, יתכן שאף ההפך הוא הנכון.
- 30 181. בעניין זה אציין כי לטעמי, יש לראות את התובעים כקשורים אל הילד שעתיד להיוולד בקשר
31 בל ינותק של עבותות ושל "זיקה לזיקה". ויוסבר.
- 32 182. לשיטתה של ד"ר זפרן בחוות דעתה, קיים קושי בהיעתרות לבקשת התובעים, בין היתר בשל
33 היעדר "הזיקה הגנטית" בין "ההורים המיועדים" - התובעים, לבין הילד העתיד להיוולד.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

183. "זיקה גנטית", היא זיקה מתוקף יצירת התינוק מהביצית והזרע של ההורים המיועדים.
2 זהו המודל המוכר כמודל ה"הורות הטבעית" בחוקים השונים.
184. ואולם כבר נקבע בפסיקה, כי לעתים, אדם יוכר כהורה של היילוד, מתוקף קשר זוגיות בו
3 הוא נמצא, עובר להיריון וללידה, עם בעל או בעלת הזיקה הגנטית ליילוד. קשר זה מכונה
4 "זיקה לזיקה" (ראה בע"מ 1118/14).
185. בנסיבות המקרה שבפני, לא ראיתי מה טעם יש שלא להחיל את "הזיקה לזיקה", גם על
5 הקשר שבין התובעים לבין נכדם שעתיד להיוולד. שהרי אין מחלוקת כי הם נושאים מטען
6 גנטי זהה, לפחות בחלקו וכי הם הוריו הביולוגיים של האב הביולוגי המנוח.
186. ולכן, משנקבע כבר כי יש לראות בבן זוגו של הורה ביולוגי, כבעל זיקה לזיקה לילד, על אחת
7 כמה וכמה שיש לראות את הוריו של ההורה הביולוגי, כבעלי זיקה לזיקה לילד.
187. והקשר הגנטי הזה, שהמחוקק מקנה לו מעמד כה חשוב, קיים גם קיים בין הוריו של עמרי
8 לבין הילד שעתיד להיוולד, חרף מות ההורה - עמרי. לכן יש בהולדת הנכד, על מנת לספק את
9 אותו צורך בסיסי.
188. בהקשר זה אציין, כי "הזיקה לזיקה" המתקיימת בענייננו בין התובעים לילד העתיד להיוולד,
10 אף חזקה לטעמי לאין שיעור מ"זיקת האימוץ" שבין הורים מאמצים לילד מאומץ וזאת
11 בזכות הקשר הגנטי.
- 12 ראה ע"א 488/77 פלוני נ' היועמ"ש:
13
- 18 "בדרך כלל אין לך נכס היקר לאדם יותר מן הקשר הנפשי בין הורים וילדם הטבעי,
14 שבו הם רואים את פרי אהבתם עצמם ובשרם, ואת דור ההמשך הנושא בחובו את
15 מטענם תורשתי".
16
189. והרי אם ניתן להחיל על משפחה מאמצת, הורים וילד, הזרים זה לזה לחלוטין, קשר של הורות
17 לכל דבר ועניין על פי דין במסגרת הליך אימוץ, יהא זה אבסורד למנוע החלת קשר זה, על שני
18 סבים הקשורים בעבותות של אהבה, לילד הקשור אליהם גנטית ושביקרו הם חפצים יותר
19 מכל.
20
190. אשר על כל האמור, אני קובעת כי התובעים שבפני, הוריו של עמרי, נכנסים לגדרה של
21 ההגדרה "זיקה לזיקה", בכל הקשור לילד העתיד להיוולד מזרעו.
22
- מעמדם המשפטי של התובעים ביחס לילד שייולד
23
191. בדיון הראשון שהתקיים בפני, שאלתי את התובעת, כיצד היא מצפה כי הילד העתיד להיוולד
24 יפנה אליה ותשובתה היתה: "הוא יקרא לי סבתא".
25

30

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ראה פרוטוקול הדיון מיום 10.2.15, עמ' 10, שורות 28-29 :
- 2 "ת. הוא יקרא לי סבתא. לשאלת בית המשפט אם ישאל היכן אמא, אני אשיב שאנו
3 מתפקדים כהוריו, כמו שיש סבים רבים המגדלים את נכדיהם".
- 4 192. לכל אורך ניהול ההליך, התמידו התובעים בגישתם זו בעקביות ולא ראיתי כל בלבול או חוסר
5 יציבות בתפיסתם את מקומם בחייו של הקטין.
- 6 193. נהפוך הוא. התרשמתי כי ברור לתובעים שמבחינה משפטית הם עתידים להיות הסבים של
7 הילד העתיד להיוולד ויגדלו אותו כהוריו, על כל המשתמע.
- 8 194. בנסיבות אלה ונוכח כל הממצאים החיוביים לגבי התובעים כמפורט, אני משוכנעת כי בני
9 המשפחה כולה ייטיבו למצוא את מקומם זה בחייו של זה, באופן המיטיבי וגם אם יידרשו
10 לשם כך להכוונה ולייעוץ מקצועי, אין בכך מתום או כדי להטיל דופי ורלב בהליך כולו.
- 11 **אינטרס החברה, תקנת הציבור והחשש ממדרון חלקלק**
- 12 195. ההתקדמות הטכנולוגית, המחשבתית והמשפטית, שמתרחשת כל העת, לא זו בלבד שהיא
13 מבורכת, אלא שהיא בלתי נמנעת ויש להכיר בכך, ויפה שעה אחת קודם.
- 14 ראה בעניין זה ד"ר יוסי גרין, "ההולדה לאחר מיתה: הרהורים על מאבק זכויות בין החיים,
15 המת והיילודים העתידיים", מאזני משפט ד, תשס"ה, 536 :
- 16 "על אף מקומו הגבוה של התא המשפחתי המסורתי בסולם ערכיה של מדינת ישראל
17 כמדינה יהודית ודמוקרטית, לא ניתן להתעלם מהתהליכים העוברים על החברה
18 בישראל. ההרכב הראשונה של התא המשפחתי, קרי אב ואם וילדים איננו מקודש עוד.
19 מספרן של המשפחות החד הוריות הולך וגדל. מקצתן בשל אי יכולת להנשא, אך רבים
20 המוותרים במודע על הנישואין. אלא גם אלה אינם מוותרים על רצונם בילד. תרמה לכך
21 במידה רבה ההתקדמות העצומה בטכנולוגיה הרפואית בתחומי פריה ורבייה וגם
22 פתיחותה של החברה בישראל..."
- 23 196. כפי שצוין לעיל, נורמות שנראות לנו היום מקובלות וברורות מאליהן, נחשבו עד לפני עשורים
24 בודדים כסטייה חברתית, שלא לומר עבירה פלילית. בעניין זה אפנה, כדוגמא בלבד, לחוק
25 האוסר על "יחסים שלא כדרך הטבע", שאסר על קיום יחסי מין חד מיניים, עד אשר בוטל
26 בשנת 1983.
- 27 197. ברור כי בקשת התובעים שבפני, המהווה תקדים, היא רק "סנונית ראשונה", שבעקבותיה
28 תוגשנה במוקדם או במאוחר, בקשות נוספות ברוח זו. בסופו של יום, הנדיר והחריג יהפכו
29 לשכיחים ולא יהא מנוס ממתן מענה הולם ומסודר לדרישות שתעלינה מהציבור וזאת
30 באמצעות חקיקה הולמת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 13-06-16699 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 198. דעתי היא כי עצם היותה של הבקשה שבפני תקדימית, אין בה כדי להביא לדחייתה, בוודאי
2 שלא באופן אוטומטי.
- 3 יפים לעניין זה דברי ד"ר יוסי גרין, "ההולדה לאחר מיתה: הרהורים על מאבק זכויות בין
4 החיים, המת והיילודים העתידיים", מאזני משפט ד, תשס"ה, עמ' 537:
- 5 "... אף שתקנת הציבור משתנה עם הזמן ועם הקידמה הטכנולוגית, ומה שנחשב לפני
6 עשור או שניים כנוגד את תקנת הציבור, איננו נוגד אותה בימינו אלה, ראוי לזכור כי
7 תקנת הציבור דומה ל'סוס פרא' שהעולה עליו לעולם אינו יודע לאן יגיע, על כן יש
8 לעשות שימוש זהיר ביותר ב'תקנת הציבור' להגן על ערכי החברה ולמנוע פגיעה בהם,
9 אך גם לאפשר ליחידים המרכיבים את החברה לממש את זכויותיהם ובראשם את
10 הזכות הטבועה בהם, הזכות להורות. מלאכת האיזון קשה אך אפשרית".
- 11 בעניין זה אף הביע בית המשפט את דעתו, בפרוטוקול הדיון מיום 9.12.15, עמ' 51:
- 12 **"...אני אומרת שוב, העובדה שהתיק המקדמי ותקדימי זה לא מפחיד זה לא מעניין וגם
13 לא רלוונטי, השאלה היחידה שתישקל פה במובן המאוד רציני זה מה טובת הילד..."**
- 14 199. נכון היה שהמחוקק יסדיר את כל הנדרש בחקיקה. ואולם כל עוד לא מולאו כל החסרים די
15 צורכם, נדרשת התערבות בית המשפט, תוך התייחסות לכל מקרה לגופו, שקילה זהירה
16 ונבונה של מכלול השיקולים ותוך מתן הדגשים הראויים לנסיבותיו הספציפיות של כל מקרה
17 המובא בפניו.
- 18 ראה בעניין זה בג"צ 1635/90 ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה שמיר, פד"י מה (1)749: 779:
- 19 **"חוק יסודות המשפט קובע כי משלא נמצאה תשובה לשאלה משפטית הטעונה
20 הכרעה אף באחד משלושת המקורות המשפטיים האמורים, היינו בדבר חקיקה,
21 בהלכה פסוקה ובהיקש, יכריע בה בית המשפט 'לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר
22 והשלוש של מורשת ישראל..."**
- 23 עוד ראה דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני:
- 24 **"קיומו של חסר בדין מטיל על בית המשפט את החובה לפתח את המשפט כדי לתת
25 מענה למקרה המובא לפניו. אין הוא רשאי לשבת בחיבוק ידיים בבחינת 'שב ואל
26 תעשה עדיף'".**
- 27 ועוד:
- 28 **"ההתקדמות הטכנולוגית המדעית מאפשרת כיום לזוגות שאינם יכולים להוליד ילדים
29 בדרך הטבע להביא ילדים לעולם. יכולתם של בני הזוג להתערב בתהליך רבייה,
30 הנעשה באמצעים החדשים, להשפיע עליו ואף לעוצרו גברה. ממילא מתבקשות ביתר
31 שאת עמדת המשפט ומעורבותו במחלוקות הסובבות את השימוש בטכנולוגיות הרבייה
32 החדשות. נוצרו אף מקומות חדשים שבהם נדרשת התערבות המשפט. הסוגיות
33 המשפטיות המתעוררות הינן חדשות ועקרוניות. העקרונות והשיקולים רבים, ומתוכם
34 יש לחלץ, בתהליך זהיר של שקילה והערכה, את הכללים הנכונים והצודקים... גם**

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

1 אילו נשלט המקרה שלפנינו על-ידי כלל משפטי מגובש, הייתה חובה על בית המשפט
2 לפרשו באופן שיתאים לעקרונות אחרים של השיטה וייתישב עם דרישת הצדק.
3 משכלל כזה אינו בנמצא, מידת הדין ומידת הצדק יכולות לשמש במשולב לגיבוש
4 הכלל המתאים."

סוף דבר

- 5
- 6 200. אודה, כי משהובא תיק זה בפני בתחילה, חשתי כאילו נדרש בית המשפט לקחת חלק במעשה
7 הבריאה ולשנות גזירות גורל.
- 8 201. רבות התלבטתי והפכתי בסוגיה זו. ועם זאת, ככל שהדין הלך והעמיק, חוות דעת המומחים
9 נחשפו בפני ונתתי דעתי לכל היבטיה של הסוגיה לאורכה ולרוחבה, שוכנעתי מעומק הלב כי
10 יש מקום להיעתר לבקשה זו.
- 11 202. ויובהר, מצפוני שקט. שוכנעתי כי במקרה שלפני, טוב לו לילד שייוולד. בטוחני שהילד שעתיד
12 להיוולד, יכיר את אביו, ידבר בו תכופות, כי במותו, ציווה לו עמרי את החיים.
- 13 203. עוד אני סמוכה ובטוחה, כי אותו ילד, בהיוולדו, יזכה לחיים בעלי משמעות ומורשת וישאב
14 כוחות מהאהבה העצומה שתורעף עליו מכל עבר.
- 15 204. עוד יאמר לזכותם של התובעים, כי על אף שברם, לא נכנעו ונפלו למרה שחורה, אלא גייסו
16 את כל משאביהם, התנערו מעפרם וכעוף החול הקם מן ההריסות, המשיכו חייהם, בעוז רוח
17 ובגבורה.
- 18 205. ולכן ומכל ליבי, מאחלת אני להם כי לא יידעו עוד צער, יזכו לחבוק את ילדיו של עמרי ולגדלם
19 ברוב שמחה ונחת, ויחול עליהם מאמרו של החכם מכל אדם בספר משלי: "עֲטֹרַת זָקִינִים בְּנֵי
20 בָּנִים, וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם".
- 21 206. נוכח כל האמור אני מקבלת את התביעה וקובעת כדלקמן:
- 22 א. ניתן צו לבית החולים "אסף הרופא" למסור לתובעים את מבחנות הזרע שנשאב
23 מהמנוח, עמרי שחר ז"ל.
- 24 ב. ניתן צו המאפשר לתובעים, אשר שחר ת.ז. 069157303 ואירית שחר ת.ז. 058437534
25 לעשות שימוש בזרע בנם המנוח עמרי שחר ז"ל, לצורך הפריה כדין.
- 26 ג. סמכותו של בית המשפט מוגבלת ליתן סעדים אך ורק בהתאם למצב המשפטי
27 הקיים. אשר על כן, על התובעים לפעול בדרך חוקית לאחר מתן פסק הדין, לצורך
28 מימוש רצונם.
- 29 ד. בית המשפט מודה לצדדים ולבאי כוחם וכן למומחים שנטלו חלק בהליך זה, מקווה
30 ומאחל לכל הצדדים, כי יהיה בפסק דין זה הניתן ערב ראש השנה תשע"ז, משום
31 "תכלה תקופה וקללותיה תחל שנה וברכותיה".
- 32 207. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 16699-06-13 שחר ואח' נ' פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי ואח'

תיק חיצוני:

1 פסק הדין מותר לפרסום ללא צורך בשינויי עריכה ובהשמטת פרטים מזהים, נוכח הסכמת
2 הצדדים.

3

4

ניתן היום, כד אלול כ"ד אלול תשע"ו, 27 ספטמבר 2016, בהעדר הצדדים.

5

6 יוכבד גרינוולד-רנד, שופטת

7

8

9